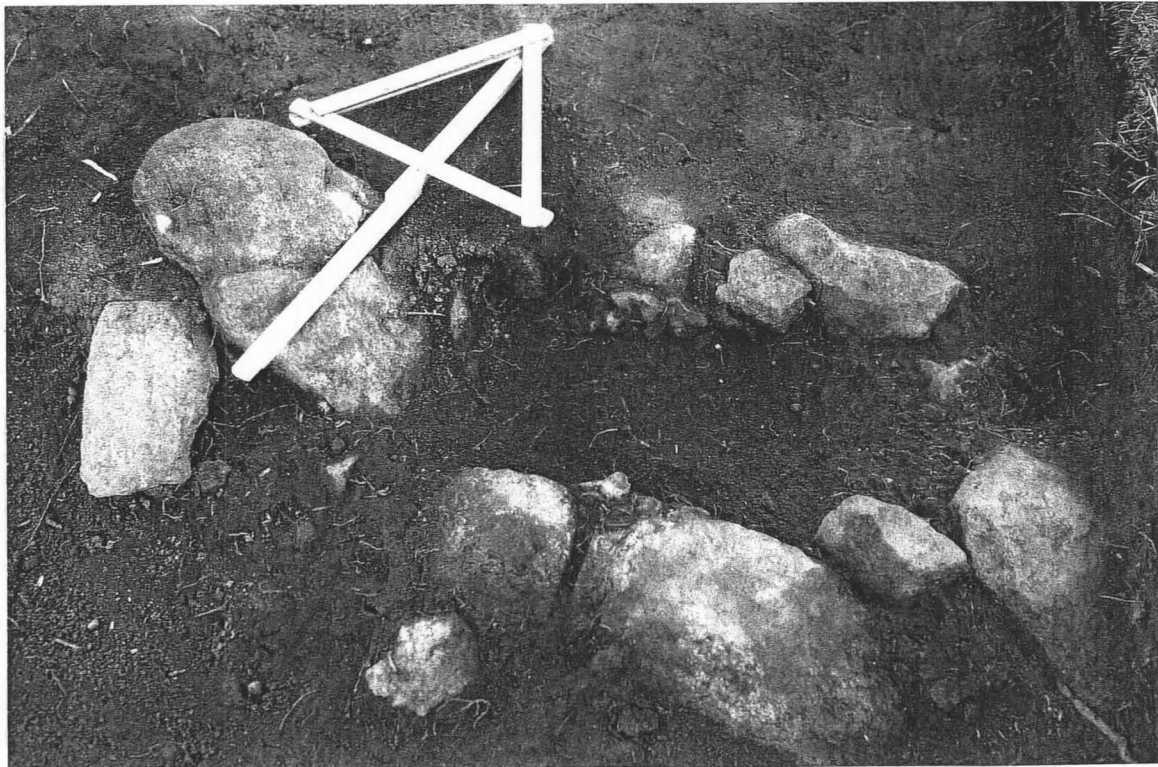

NASTOLA KILPISAARI 1

MJR 532 070021

Esihistoriallisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus

Hannu Poutiainen
Lahden kaupunginmuseo
Päijät-Hämeen kesäyliopisto

2000

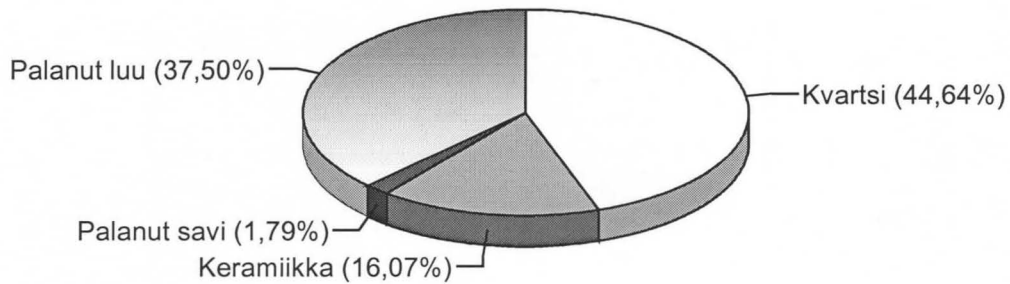
Kaivauksen rahoitus
Euroopan unionin aluekehitysrahasto
Lahden kaupunginmuseo
Päijät-Hämeen kesäyliopisto

5. Löydöt

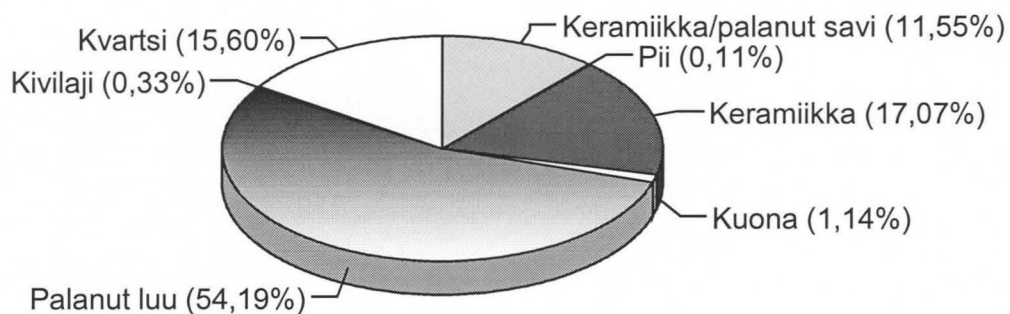
Löytöjä koekaivaukselta kertyi yhteensä 26 991 kappaletta. Löytömateriaali koostuu pääosin palaneista luista, kvartseista ja saviastian paloista. Selvästi pienempi loppuosa sisältää muuta keramiikka-aineistoa, palanutta savea ja/tai savitiivistettä, metalli- ja mahdollisesti savikuonaa (kuonaantunutta savea) sekä kivilaji- limsiöartefakteja. Seuraavassa on esitetty kerroksittain löytöjen kappalemäärät ja suhteelliset osuudet ryhmittäin.

PINTAKERROS

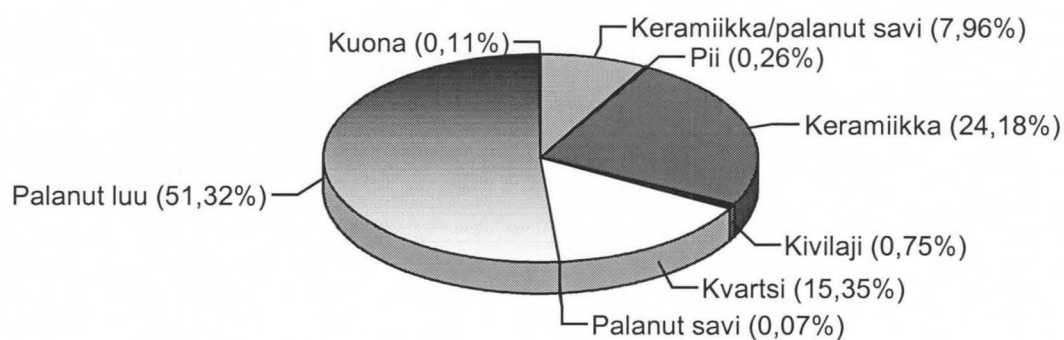
Kvartsi	25
- 1 kvartsiterä	
- 1 kvartsiteelmä	
- 23 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	9
Palanut savi	1
Palanut luu	21
Yhteensä	56

1. KERROS

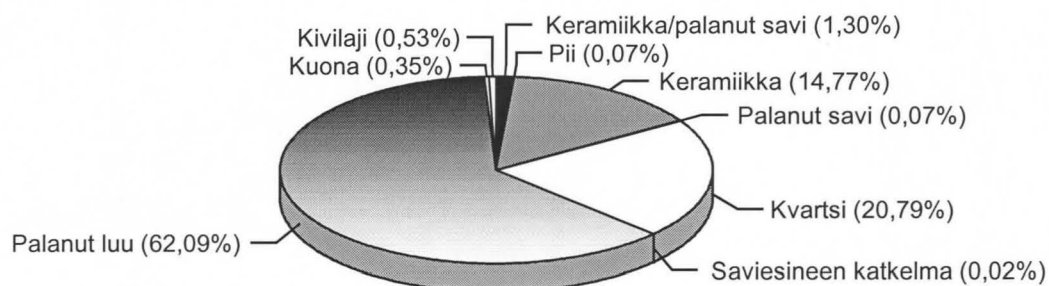
Kvartsi	424
- 2 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsikatkelma	
- 1 kvartsiydin	
- 420 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	464
Keramiikka/palanut savi	314
Palanut luu	1473
Pii	3
- 3 pii-iskosta	
Kivilaji	9
- 9 kivilaji-iskosta	
Kuona	31
Yhteensä	2718

2. KERROS

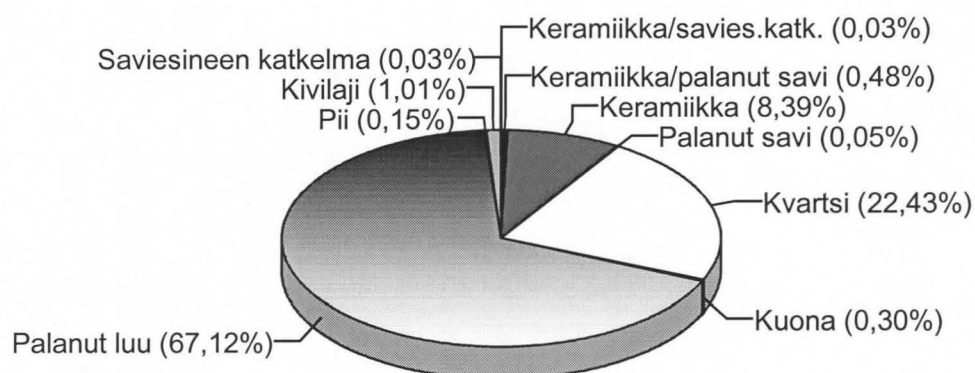
Kvartsi	698
- 6 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsinuolenkärki	
- 1 kvartsiuurin	
- 1 kvartsikatkelma	
- 1 kvartsiteelmä	
- 9 kvartsiydintä	
-679 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	1099
Keramiikka/palanut savi	362
Palanut savi	3
Palanut luu	2333
Pii	12
- 1 piikaavin	
- 11 pii-iskosta	
Kivilaji	34
- 1 kivilajiteelmä	
- 33 kivilaji-iskosta	
Kuona	5
Yhteensä	4546

3. KERROS

Kvartsi	1132
- 4 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsiuurin	
- 1 kvartsimikroterä	
- 1 kvartsiterä	
- 4 kvartsikatkelmaa	
- 11 kvartsiteelmää	
- 7 kvartsiydintä	
- 1103 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	804
Keramiikka/palanut savi	71
Palanut savi	4
Saviesineen katkelma	1
Palanut luu	3380
Pii	4
- 4 pii-iskosta	
Kivilaji	29
- 1 kivilajiesineen katkelma	
- 1 kivilajiteelmä	
- 27 kivilaji-iskosta	
Kuona	19
Yhteensä	5444

4. KERROS

Kvartsi 885

- 5 kaavinta
- 1 kvartsimikroterä
- 2 kvartsiterää
- 5 kvartsiteelmää
- 7 kvartsiydintä
- 865 kvartsi-iskosta

Keramiikka 331

Keramiikka/palanut savi 19

Palanut savi 2

Saviesineen katkelma 1

Keramiikka/saviesineen katkelma 1

Palanut luu 2648

Pii 6

- 1 piiterä
- 5 pii-iskosta

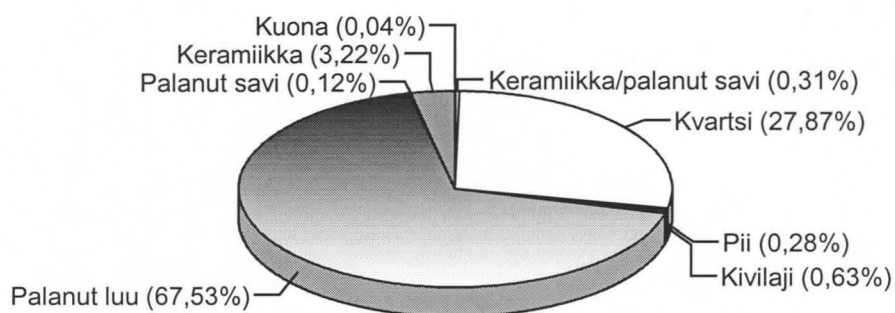
Kivilaji 40

- 40 kivilaji-iskosta

Kuona 12

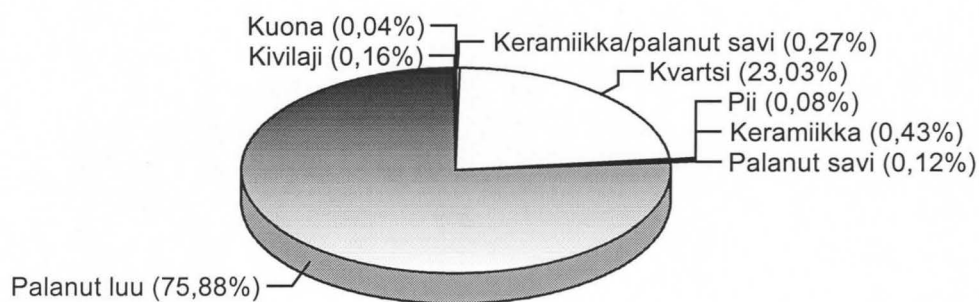
Yhteensä 3945

5. KERROS

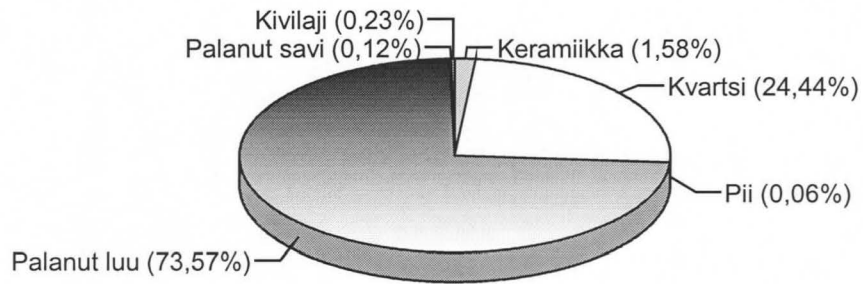
Kvartsi	709
- 2 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsiuurin	
- 3 kvartsiteelmää	
- 6 kvartsiydintä	
- 697 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	82
Keramiikka/palanut savi	8
Palanut savi	3
Palanut luu	1718
Pii	7
- 7 pii-iskosta	
Kivilaji	16
- 1 kivilajiesineen katkelma	
- 1 hioinkivi	
- 14 kivilaji-iskosta	
Kuona	1
Yhteensä	2544

6. KERROS

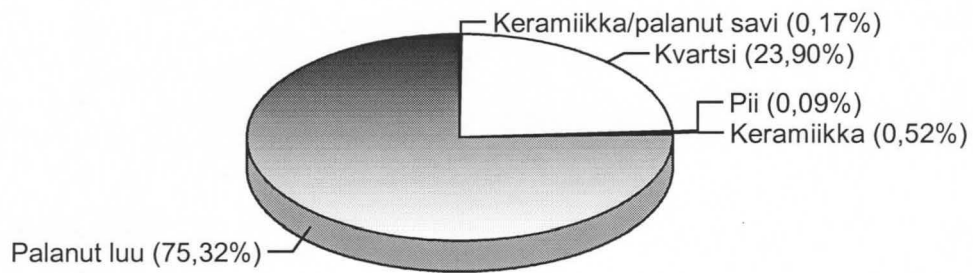
Kvartsi	592
- 6 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsiuurrin	
- 1 kvartsiterä	
- 10 kvartsiteelmää	
- 5 kvartsiydintä	
- 569 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	11
Keramiikka/palanut savi	7
Palanut savi	3
Palanut luu	1951
Pii	2
- 2 pii-iskosta	
Kivilaji	4
- 4 kivilaji-iskosta	
Kuona	1
Yhteensä	2571

7. KERROS

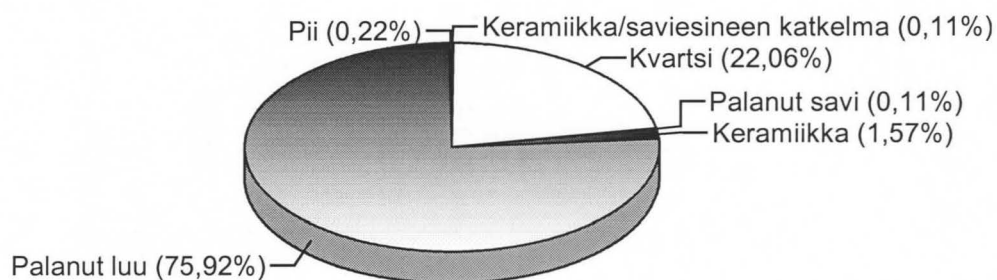
Kvartsi	418
- 2 kvartsikaavinta	
- 3 kvartsiuurrinta	
- 2 kvartsiporaa	
- 2 kvartsinuolenkärkeä	
- 1 kvartsitaltta	
- 3 kvartsikärkeä	
- 2 kvartsiterää	
- 13 kvartsiteelmää	
- 3 kvartsiydintä	
- 387 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	27
Palanut savi	2
Palanut luu	1258
Pii	1
- 1 pii-iskos	
Kivilaji	4
- 1 kivilajiesineen katkelma	
- 3 kivilaji-iskosta	
Yhteensä	1710

8. KERROS

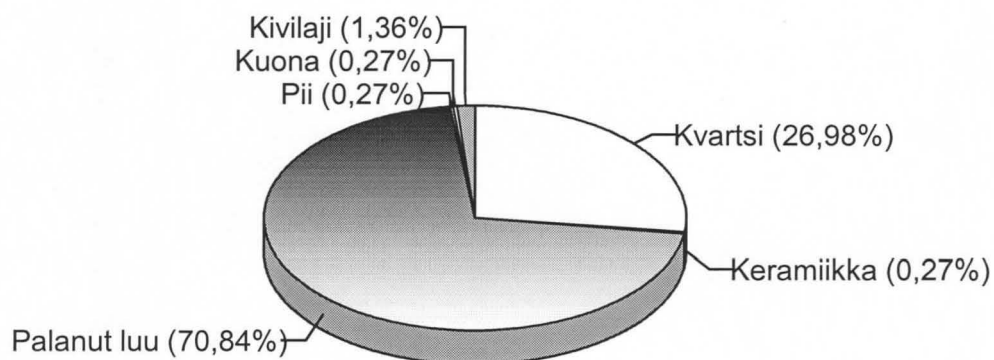
Kvartsi	276
- 3 kvartsikaavinta	
- 1 kvartsiuurrin	
- 1 kvartsipora	
- 1 kvartsikatkelma	
- 8 kvartsiteelmää	
- 8 kvartsiydintä	
- 254 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	6
Keramiikka/palanut savi	2
Palanut luu	870
Pii	1
- 1 pii-iskos	
<hr/>	
Yhteensä	1155

9. KERROS

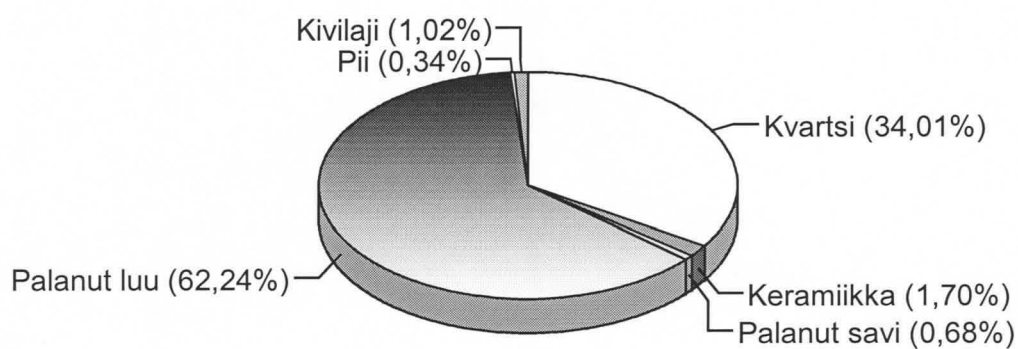
Kvartsi	197
- 1 kvartsiveitsi	
- 1 kvartsiteelmä	
- 1 kvartsiydin	
- 194 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	14
Palanut savi	1
Keramiikka/saviesineen katkelma	1
Palanut luu	678
Pii	2
- 1 piiterä	
- 1 pii-iskos	
Yhteensä	893

10. KERROS

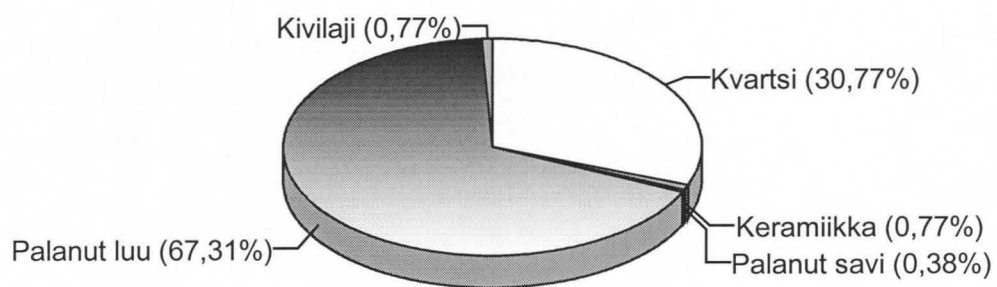
Kvartsi	99
- 1 kvartsikaavin	
- 1 kvartsiveitsi	
- 2 kvartsiteelmää	
- 1 kvartsiydin	
- 94 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	1
Palanut luu	260
Pii	1
- 1 pii-iskos	
Kivilaji	5
- 1 kivilajiesineen katkelma	
- 4 kivilaji-iskosta	
Kuona	1
Yhteensä	367

11. KERROS

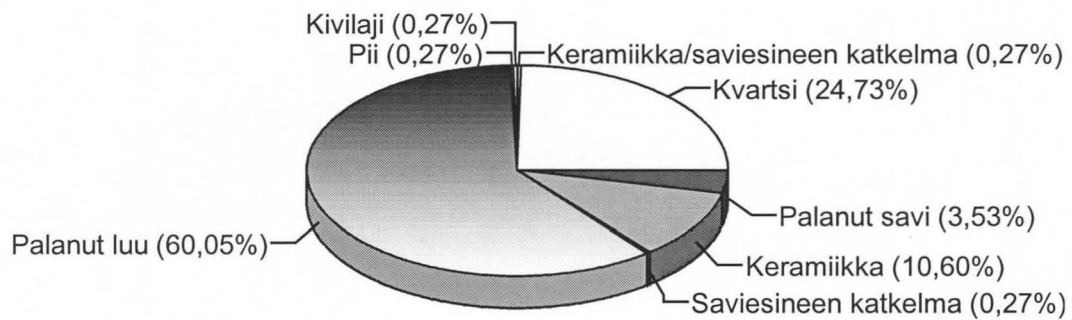
Kvartsi	100
- 1 kvartsikärki	
- 1 kvartsiydin	
- 98 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	5
Palanut savi	2
Palanut luu	183
Pii	1
- 1 pii-iskos	
Kivilaji	3
- 1 kivilajiesineen katkelma	
- 2 kivilaji-iskosta	
Yhteensä	294

12. KERROS

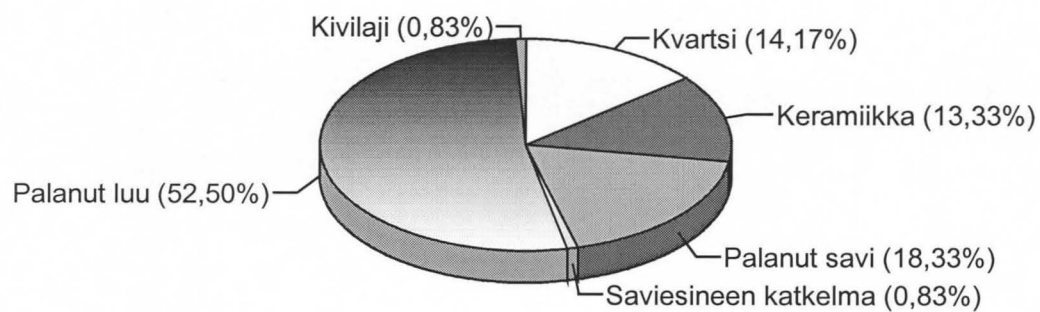
Kvartsi	80
- 80 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	2
Palanut savi	1
Palanut luu	175
Kivilaji	2
- 2 kivilaji-iskosta	
<hr/>	
Yhteensä	260

PROFIILILÖYDÖT

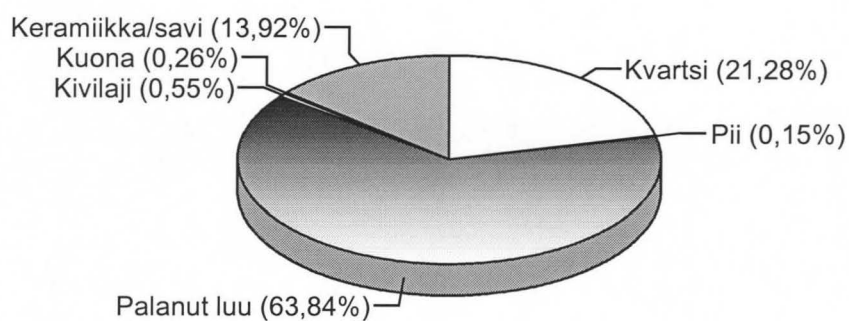
Kvartsi	91
- 1 kvartsiuurrin	
- 1 kvartsikärki	
- 3 kvartsiteelmää	
- 3 kvartsiydintä	
- 83 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	39
Palanut savi	13
Saviesineen katkelma	1
Keramiikka/saviesineen katkelma	1
Palanut luu	221
Pii	1
- 1 piiterä	
Kivilaji	1
- 1 kivilaji-iskos	
<hr/>	
Yhteensä	368

IRTOLÖYDÖT KAIVAUSALUEELTA

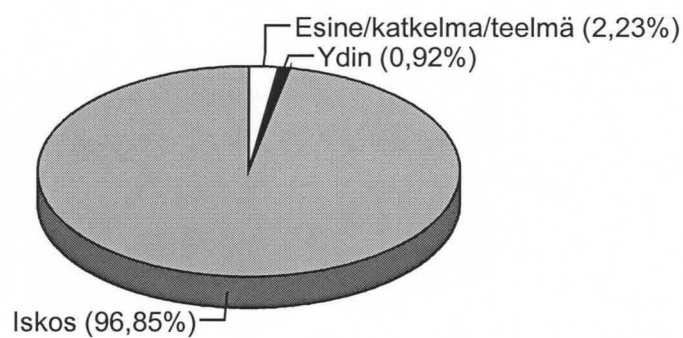
Kvartsi	17
- 1 kvartsiydin	
- 16 kvartsi-iskosta	
Keramiikka	16
Palanut savi	22
Saviesineen katkelma	1
Palanut luu	63
Kivilaji	1
- 1 kivilaji-iskos	
<hr/>	
Yhteensä	120

KAIKKI LÖYDÖT

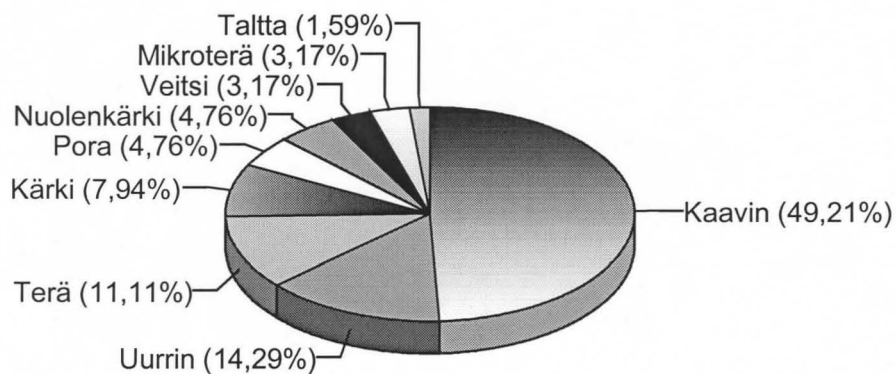
Kvartsi	5743
- erittely s. 27 - 28	
Keramiikka/savi	3757
- 2910 palaa keramiikkaa	
- 783 palaa keramiikkaa/palanutta savea	
- 57 palaa palanutta savea	
- 3 keramiikkapalaa/saviesineen katkelmaa	
- 4 saviesineen katkelmaa	
Palanut luu	17 232
Pii	41
- erittely s. 30	
Kivilaji	148
- erittely s. 31	
Kuona	70
<hr/>	
Yhteensä	26 991

KVARTSILÖYTÖJEN JAKAUTUMINEN ERI ARTEFAKTILUOKKIIN

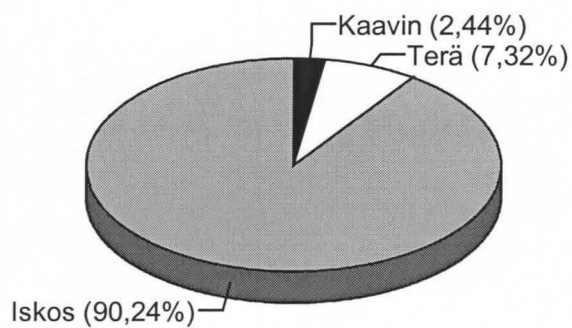
Kvartsiesine/katkelma/teelmä	128
- 63 kvartsiesinettä	
- 7 kvartsiesineen katkelmaa	
- 58 kvartsiesineen teelmää	
Kvartsiydin	53
Kvartsi-iskos	5562
Yhteensä	5743

KVARTSIESINEET

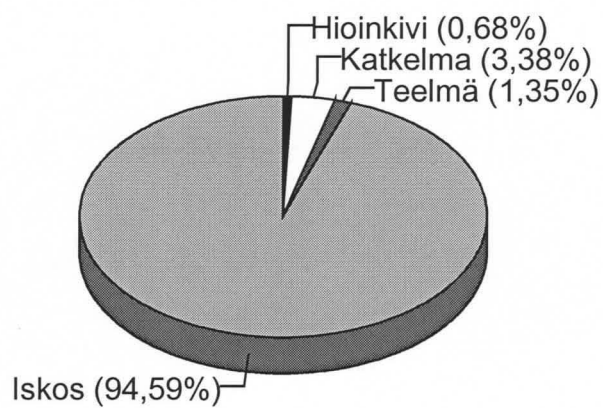
Kvartsikaavin	31
Kvartsiuurrin	9
Kvartsinuolenkärki	3
Kvartsitaltta	1
Kvartsipora	3
Kvartsikärki	5
Kvartsiveitsi	2
Kvartsimikroterä	2
Kvartsiterä	7
Yhteensä	63

PIILÖYTÖJEN JAKAUTUMINEN ERI ARTEFAKTILUOKKIIN

Piikaavin	1
Piiterä	3
Pii-iskos	37
<hr/>	
Yhteensä	41

KIVILAJILÖYTÖJEN JAKAUTUMINEN ERI ARTEFAKTILUOKKIIN

Hioinkivi	1
Kivilajiesineen katkelma	5
Kivilajiesineen teelmä	2
Kivilaji-iskos	140
<hr/>	
Yhteensä	148

1. Kohde

Kunta	Kylä	Nimi	Peruskartta	x/y/z
Nastola	Immilä	Kilpisaari 1	3111 12 Arrajärvi	6763 62 3451 10 79,5

Mj-laji	Ajoitus	Lkm	Lk
Asuinpaikka	Varhaismetallikausi ja kivikausi	1	II

Tila

Kilpiniemi 1:266

Maanomistaja

Aarti Erkki
Mustakalliontie 94 as 1
16100 Uusikylä

Kohde ja ympäristö Kohde sijaitsee Arrajärven entisessä saarella, joka sittemmin on kuroutunut niemeksi. Muinaisjäännös on Kilpisaaren eteläpään keskimmäisessä niemenkärjessä, 200 m Iitin ja Nastolan rajasta pohjoiseen. Asuinpaikka on selvällä, mutta pienialaisella terassilla, jossa maalaji on ylempänä moreenia ja alempana lajittunutta, hienoa hiekkaa tai karkeaa hietaa. Painanteen ympärillä on muutamia suurehkoja maakiviä, ja järveä kohti viettävä rinne on varsin kivinen. Rinne terassin pohjoispuolella on jyrkähkö. Asuinpaikan alustava ajoitus on tehty keramiikan (tekstiilikeramiikkaa) ja kvartsiaineiston perusteella.

Inventointilöydöt 1999 KM 31735: 1- 7, saviastianpaloja , kvartsiikaavin, -iskoksia, palanutta luuta

Kaivauslöydöt KM 32180: 1-1004, saviastianpaloja, kvartseja, palanutta luuta, metallikuonaa

Lähilöytöjä

Nastola Kilpisaari 2, lapinraunio

Nastola Kilpisaari 6, pronssikautinen asuinpaikka

Nastola Kilpisaari 3, esihistoriallinen asuinpaikka

Tutkimukset

1999 tarkastus, H. Poutiainen

2000 inventointi, H. Poutiainen

SISÄLLYS

Sivu

1.	Kohde	1
2.	Johdanto	2
3.	Kaivausmenetelmät	3
4.	Havainnot	4
5.	Löydöt	12
6.	Yhteenveto ja tulkinta	33

Liitteet

Negatiiviluettelo
Diapositiiviluettelo
Kartat
Kopiot pinnakkaisista
Mustavalkokuvat
Makrofossiilinäytteet
Hiilinäytteet

2. Johdanto

Asuinpaikka löytyi lapinraunion tarkastuksen yhteydessä marraskuussa 1999. Raunio sijaitsee ylempänä ja kauempana vedestä olevalla kallioalueella. Tarkastuksen yhteydessä katsastettiin kuitenkin rutiininomaisesti myös saaren rantamaisemia. Yhdelle tasanteelle kaivettiin pari koekuoppaa, joista toisesta löytyi selviä merkkejä esihistoriallisesta asuinpaikasta: saviastianpaloja, kvartseja ja palanutta luuta. Saviastianpalat osoittautuivat tekstiilikeramiikaksi, joka pääosin ajoittuu pronssikaudelle.

Varhaismetallikautisia asuinpaikkoja tunnettiin koko Päijät-Hämeestä tätä ennen vain jokunen, joista ainoastaan kahdella oli tehty kaivauksia. Kohteen kulttuurihistoriallisen kiinnostavuuden takia päätettiin paikalla suorittaa vuonna 2000 pienimuotoinen koekaivaus. Kaivauksen piti kestää kaksi viikkoa. Töitä jouduttiin kuitenkin jatkamaan vielä toisella samanpituisella jaksolla, sillä löytöjä tuli poikkeuksellisen paljon, ja lisäksi varhaismetallikautisen kulttuurikerroksen alta paljastui vanhempi, kivikautinen asutuskerros.

Kilpisaari 1:n esihistoriallisen asuinpaikan koekaivaus toteutettiin osana Lahden kaupunginmuseon hallinnoimaa esihistoriamatkailuprojektia. Rahoittajina toimivat Lahden kaupunginmuseo, Lahden kaupungin nuorisotoimisto, Päijät-Hämeen kesäyliopisto ja Euroopan Unionin Aluekehitysrahasto.

Kaivauksilla olivat mukana: Päijät-Hämeen kesäyliopiston kurssilta arkeologi FL Hannu Takala, arkkitehti Jouko Mattila ja koululainen Kalle Lappinen. Kurssin mahdollisti rehtori Marja-Liisa Vilkon aktiivinen toiminta sen toteutumiseksi. Lahden kaupunginmuseosta / Päijät-Hämeen maakuntamuseosta olivat mukana FM Hannu Poutiainen, fil. yo. Anssi Malinen, fil. yo. Antti Lahelma, fil. yo. Eero Leppänen ja ravitsemustyöntekijä Janne Kinnunen. Lahden kaupungin nuorisotoimistosta oli lainassa Valteri Myllynen. Vapaaehtoisina kaivajina työhön osallistuivat arkeologian harrastajat Marja Lepistö ja Kyllikki Laine. Luonnonmaantieteilijä LuK Tommi Sirviö kävi tutustumassa kohteeseen ja alueen topografiaan. Löydöt luetteloi HuK Tea Tanskanen. Kiitokset kaikille kaivauksen toteuttamiseen osallistuneille!

3. Kaivausmenetelmät

Peruslinja vedettiin korkeuskäyriin nähden poikittain suuntimakompassilla, linjakepeillä ja kelamitoilla; poikittaislinja vedettiin kelamitoilla ja kulmaprismalla. Tämän jälkeen paalutettiin 3 x 4 metrin kokoinen alue tasanteelle. Siihen liittyen paalutettiin viisi 1 x 1 m koeruutua, joita ei kuitenkaan kaivettu. Kaivaus kiinnitettiin lähistön maakiviin; muita soveltuvia kiintopisteitä siihen ei ollut. Ennen kaivauksen aloittamista kohde valokuvattiin ja pintavaaittiin metrin välein. Sitten poistettiin turve lapioilla 3 x 4 m (12 m²) kokoiselta kaivausalueelta.

Kaivauksen korkeuspisteen (maakivi) korkeus mitattiin käyttäen hyväksi Arrajärven vedenpintaa ja tunnettua korkeuskiintopistettä sen etelärannalla (korkeuskiintopisteen 845163 korkeus 74,80 m mpy; vedenpinta 74,25m mpy; kaivauksen korkeuspiste 80,37 m mpy). Lisäksi vaaittiin asuinpaikan sijainti suhteessa topografiaan (alemman törmän tyvi 75,78 m mpy; ylemmän törmän tyvi 78,01 m mpy; tasanne jolla asuinpaikka sijaitti 79,55 m mpy).

Turpeenpoiston jälkeen kaivettiin 1. kerros, jonka alapuolinen taso on taso 1. Kaivaminen tapahtui lastoilla ja kaikki maa-aines seulottiin (silmäkoko 4 mm). Teknisten kerrosten paksuus oli 5 cm ja dokumentointitarkkuus pääosin 1 x 1 m kaivausruutu. Selville in situ -esineistöille mitattiin tarkat koordinaatit. Ns. massalöydöille ja seulaverkolta poimituille esineille annettiin ko. ruudun koordinaatit. Tasot dokumentoitiin piirtämällä (mittakaava 1:20), vaaitsemalla sekä valokuvaamalla ne dialle ja mustavalkofilmille. Kaivausalueen lisäksi kaivettiin tasanteen ulkopuoliselle alueelle kolme 50 x 50 cm koekuoppaa.

Rakenteista otettiin radiohiiliajoitusnäytteitä ja makrosubfossiilinäytteitä. Lisäksi otettiin maanäytteitä kasvijäänneanalyysiä varten myös rakenteettomien ruutujen kulttuurikerroksista (ks. näyteluettelot).

4. Havainnot

Seuraavilla sivuilla esitellään keskeiset kaivauksella tehdyt kulttuurikerrokseen ja rakenteisiin liittyvät havainnot kerroksittain. Siinä yhteydessä käsitellään jossain määrin myös löytöjen, rakenteiden ja kulttuurikerrosten suhdetta toisiinsa. Noin viiden senttimetrin paksuisia teknisiä, koko kaivausalan kattaneita kaivauskerroksia oli 11. Lisäksi on pintakerros ja vain osalta aluetta kaivettu kerros 12.

Pintakerros

Turpeen alta puhdistettua humusta sekä osittain huuhtoutumiskerrosta ja hieman ruskeata hiekkaa sisältänyttä maata ei seulottu. Ensimmäiset löydöt, palanutta luuta ja kvartssia, tulivat heti pintaturpeen alta sekä pintaturpeen alaista humusta puhdistettaessa. Turpeen pohjasta lähtien tuli resentin tuntuista hiiltä, joka kaivettiin pois; palat olivat suhteellisen suuria. Osa kivistä oli rapautuneita ja palaneita. Ruudun 123/498 (2 x 2 m) alueella oli pääosa alueen kivistä. Ruudun alareunassa oli kolme latteaa isompaa kiveä ja keskemällä suhteellisen tiivis nyrkin- ja päänpuolikkaankokoisista kivistä tehty kiveys. Isompiin kiveyksiin liittyi likamaa-alue.

1. kerros

Ensimmäinen kerros seulottiin pääosin kuivaseulontana. Sateen jäljiltä osittain kastuneena osa vesiseulottiin. Kvartsi-iskoksia tuli koko kaivausalueelta, mutta vain pari esinettä. Erityisen paljon tuli palanutta luuta, myös saviastian palasia varsin paljon. Lisäksi tuli limsiötä, kuonaa ja savitiivistettä. Palaneiden luiden joukossa on sekä nisäkkäiden että kalojen luita. Löytöjä oli kaikenkaikkiaan 2 718 kpl.

Kiveys (rakenne 1) sijaitsi ruudun 124/498 alaosassa, ruudun 123/498 yläosassa ja ruudun 124/499 länsireunassa. Kiveyksestä löytyi erittäin runsaasti palanutta savea ja/tai savitiivistettä; löytöluettelossa määritelmällä keramiikka/palanut savi 314 kpl (207 g). Pieni osa tästä lienee saviastian palojen murusia, mutta pääosa savitiivistettä. Kiveykseen liittyvistä kulttuurikerroksista tuli koko kaivausalueelle tyypillisesti kampaleimakoristeista ja tekstiilipainanteista keramiikkaa, luuta ja kvartssia sekä yksi pii-iskos.

Ruudun 122/500 pohjoisosasta paljastui kiveys (rakenne 2), josta tuli pääosa ruudun savikuonasta; löytöluettelossa määritelmällä kuonaa 20 kpl (117 g). Palanutta savea tuli ruudusta laajemmalla alueelta, myös selviä tiivisteiden palasia kiveykseen liittyen. Lisäksi löytyi kiviä, joihin oli tarttunut ja kuonaantunut savea (lasittunut pinta) ja metallikuonaa. Metallikuonaa, mutta vain vähän keramiikkaa, tuli myös ruudun 124/500 alaosasta; yläosasta tuli kvartssia, palanutta luuta, pieniä keramiikan palasia.

2. kerros

Löydöissä oli runsaasti palanutta luuta, kvartssia, keramiikkaa ja palanutta savea (savitiivistettä). Lisäksi löytyi limsiö- ja kivilaji-iskoksia sekä kuonaa. Löytöjä oli kaikenkaikkiaan 4 546 kpl.

Rakenne 1 oli pääosin ruudun 124/498 alueella. Se ei ollut niin selvä muodoltaan ja kooltaan kuin seuraavana kuvattava rakenne 2. Rakenne 1 rajoittui kahteen isompaan kiveen länsi- ja eteläpuolella sekä luontaiseen kiveykseen pohjoispuolella. Lisäksi osittain sen alta paljastui myöhemmin alemmista kerroksista sitä vanhempi kivirakenne 3. Rakenne näkyi jo 1. tasossa, jossa se oli epämääräisen muotoinen ja halkaisijaltaan noin yhden metrin. Siitä tuli palanutta savea varsinkin rakenteen luoteiskulmasta (ks. yksityiskohtakartta 1:10); artefakteja määritelmällä keramiikka/palanut savi kertyi ruudusta 124/498 yhteensä 175 kpl (141 g). Ruudusta 124/499 niitä tuli vastaavasti 94 kpl (83 g). Pienimmät kivet poistettiin rakenteesta 2. kaivauskerroksen yhteydessä.

Rakenne 2 oli ruutujen 122/500 ja 123/500 rajalla itä-länsi -suuntainen. Ulkomitat (tasossa 2 näkyvissä olevat): pituus pisimmältä sivulta 77 cm, jatkuu kaivausseinämän sisään itäisen päätykiven osalta. Arvioitu pituus 85 cm päästä päähän. Leveys 43 - 44 cm. Sisämitat: Pituus 42 cm, leveys noin 20 cm. Näkyvissä kiveystä yhdessä kerroksessa. Kummassakin päädyssä oli yksi pystykivi. Sivuilla kyljellään olevat pitkänomaiset kivet, joissa hakattu tai kaiverrettu kouru. Kourun leveys oli eteläisimmässä reunakivessä on 6 cm, pohjoisessa noin 7 cm. Molemmat kivet olivat haljenneet kourun kohdalta. Kourut olivat pohjois-etelä -suunnassa. Kummankin kourun kohdalla oli punaiseksi palanutta savea ja saven kanssa yhteen sulanutta kivimateriaalia. Itäpäässä oli päätykiven ja reunalla olevien kivien välissä nyrkinkokoiset kivet. Niiden ja mainittujen kivien ympärillä oli ruskeanpunaiseksi ja oranssinpunaiseksi palanutta ja osin ruskeaa savea kattava kerros. Palanutta savea oli myös läntisen päätykiven ja reunakivien välissä. Läntinen päätykivi ilmeisesti myös haljennut (ks. yksityiskohtakartta 1:10). Kaivettaessa ruudusta 122/500 rakenteen 2 eteläpuolelta tuli 2. kerroksesta rapautuneita noin tulitikkurasian kokoisia kivenpalasia, vähän kuonaa ja palanutta savea; viimeksi mainittua yhteensä 93 kpl (95 g). Ruudusta 123/500 tuli myös rakenteen 2 vierestä hieman metallikuonaa. Rakenteen sisäpuolella oli pieniä hiilenpaloja ja nokea, ja paikalta otettiin hiilinäyte. Rakenteen ympärillä oli hieman humuksen ja noen värjäämää maata. Pohjoispuolelta ruudusta 123/500 otettiin makronäyte.

Ruudun 122/498 luoteiskulmauksessa oli hiilenpalasia ja humusta, mahdollisesti palaneesta puusta. Ruudun 121/498 koilliskulman tuntumassa oli palaneen, osittain maatuneen puun kanto. Sen kaakkoispuolella, kaivausalueen reunassa on humusta ja nokea mahdollisesti samasta puusta. Kaivausalueen keskellä olevan kahden isomman kiven ympärillä oli hieman humuksen ja noen värjäämää maata.

3. kerros

Löydöissä oli runsaasti palanutta luuta, kvartssia, keramiikkaa ja palanutta savea (savitiivistettä). Lisäksi löytyi limsiö- ja kivilaji-iskoksia sekä kuonaa. Löytöjä oli kaikenkaikkiaan 5 444 kpl.

Rakenne 1:n kohdalta paljastui osittain puretun kiveyksen sekä nokisen kulttuurikerroksen ja kivisen hiedan alta suhteellisen tiivis uusi kivikerta, johon liittyi laajentunut nokinen kulttuurikerros. Muutoin rakenteen ulottuvuutta vaikeata arvioida tässä tasossa, koska siihen liittyi saumattomasti myös luontaista kiveä. Viereisistä ruuduista tuli runsaasti mm. tekstiilikeramiikkaa ja yksi saviesineen katkelma sekä yksi kappale palanutta savea. Ruudusta 124/498, josta myöhemmin (7. kerros) paljastui rakenne 3, löytyi kvartseja 19, palanutta luuta 75 ja keramiikkaa 53 kappaletta.

Rakenne 2:n länsipuolella oli noen ja hiilen tummaksi värjäämää hietaa. Muualla maalajina oli vaaleanruskea kivinen hietä. Rakenteen viereisistä ruuduista tuli kvartsiesineitä, runsaasti tekstiilikeramiikkaa ja lisäksi kuonaa (19 kpl).

Ruudussa 121/498 oli yksi neliskulmainen, lattea ja tasainen kivi, jonka ympäriltä löytyi erityisen runsaasti kvartsi-iskoksia. Kivessä ei kuitenkaan ollut silmin havaittavia käyttäjälkiä. Muutoin ruudussa ei ollut havaittavia värjäytymiä eikä kiveyksiä. Löydöissä oli runsaasti kvartssia, saviastian palasia ja palanutta luuta. Joukossa oli yksi läpinäkyvästä kvartsista (vuorikristallia) tehty terä. Viereisestä ruudusta (121/499) löytyi myös samanlaista kvartssia. Ruudun 121/500 luoteiskulmassa oli noin 15 x 15 cm kokoinen kivi, jonka vieressä oli kvartsi-iskosten keskittymä. Muutoin tässä ruudussa oli hajanaisia kiviä sekä runsaasti pientä kiveä, joka oli kaivettaessa lähtenyt pois. Lisäksi oli rapautuneita kiviä ja jonkin verran savitiivistettä. Keramiikkaa, kvartssia ja palanutta luuta löytyi runsaasti. Väri oli punertavampi kuin ruudun keskiosissa. Myös ruudusta 122/500 rakenteen 2 eteläpuolelta löytyi irrallisia kiviä, joista osa oli pieniä ja rapautuneita.

4. kerros

Löydöt olivat pääasiassa palanutta luuta, mutta myös runsaasti kvartssia ja keramiikkaa esiintyi. Lisäksi oli limsiö- ja kivilaji-iskoksia sekä palanutta savea ja kuonaa. Löytöjä tuli yhteensä 3 945 kpl.

Rakenne 1:n kohdalla kiveys jatkui entistä tiiviimpänä ja liittyi edelleen saumattomasti luontaiseen kiveykseen sen pohjoispuolella. Siihen kuuluva maa-aines oli, kuten nyt koko kaivausalueella (lukuun ottamatta rakenne 2:n sisäosaa), vaaleanruskeaa kivistä hietaa. Viereisistä ruuduista tuli koko kerrokselle tyypillisiä löytöjä: tekstiilikeramiikkaa, kvartsiartefakteja ja palanutta luuta. Lisäksi löytyi kaksi saviesineen, todennäköisesti lusikan, katkelmaa (KM 32180: 481, 482) ruudusta 123/499. Edellisestä kerroksesta oli löytynyt viereisestä ruudusta 123/498 yksi todennäköinen luulusikan katkelma (KM 32180: 336). Savitiivistettä tai palanutta savea ei tähän rakenteeseen

liittyen enää tullut yhtään. Ruudusta 124/498, josta myöhemmin (7. kerros) paljastui rakenne 3, löytyi kvartseja 48, palanutta luuta 78 ja keramiikkaa 52 kappaletta.

Rakenne 2:n osalta ei neljännessä kerroksessa ilmennyt mitään olennaisesti uutta. Sen länsipuolella ollut tumma nokinen kulttuurikerros loppui ja sen alta paljastui kivinen vaaleanruskea hieta. Rakenteen eteläpuolisesta ruudusta 122/500 löytyi kerrokselle tyypillisen löytöaineiston lisäksi 12 kappaletta kuonaa (12 g) ja "keramiikkaa/palanutta savea" 15 kpl (24 g).

5. kerros

Löydöistä valtaosa oli palanutta luuta, mutta joukossa oli myös paljon kvartseja ja kymmeniä saviastian paloja. Keramiikan suhteellinen osuus oli kuitenkin selvästi pienempi kuin ylemmissä kerroksissa. Lisäksi löytyi limsiö- ja kivilaji-iskoksia sekä palanutta savea. Löytöjä tuli yhteensä 2 544 kpl.

Rakenne 1:n kohdalla alkoi viidettä kerrosta kaivettaessa erottua erillinen kiveys, joskaan ei selvänä. Viidennessä tasossa oli lähes koko kaivausalueella runsaasti nyrkin kokoisia ja sitä hieman suurempia kiviä ja osa niistä vierä vieressä. Siihen kohtaan, jossa rakenne 1 todettiin, ei liittynyt silmin havaittavaa kulttuurikerrosta eikä siinä myöskään ollut rapautuneita kiviä. Tämän takia on käytännössä mahdoton päätellä ovatko kyseessä todella ihmisen tarkoituksellisesti asettelemat kivet, vaikka ne ovatkin ryppäänä. Siihen selvimmin liittyvistä kolmesta ruudusta tuli kuitenkin edelleen löytöjä, yhteensä mm. yli 40 saviastianpalaa ja palanutta savea/keramiikkaa. Ruudusta 124/498, josta myöhemmin paljastui rakenne 3, löytyi kvartseja 18, palanutta luuta 38 ja keramiikkaa 8 kappaletta.

Yläosa ruudusta 122/500 ja alaosa ruudusta 123/500, joissa sijaitti rakenne 2, jätettiin 5:en tasoon. Yksi syy siihen oli, että rakenne meni hieman kaivausalueen seinämän sisään. Toinen syy oli, että rakenne haluttiin säilyttää toistaiseksi ehyenä myöhempiä jatkotutkimuksia ja uusia näytteenottoja varten.

6. kerros

Löydöistä ylivoimaisesti suurin osa oli palanutta luuta, mutta paljon oli myös kvartseja. Saviastian paloja tuli tästä kerroksesta vain muutamia. Keramiikan suhteellinen osuus olikin enää 0.4% kun se oli toisessa kerroksessa 24,2% . Lisäksi löytyi muutama limsiö- ja kivilaji-iskos sekä hiukan palanutta savea. Kuonaa tuli yksi kappale. Löytöjä tuli kaikenkaikkiaan 2 571 kpl.

Ruudussa 124/498 paljastui rakenne 1:n kohdalla kuudennessa kerroksessa poistettujen kivien jälkeen pyöreähkö kivikehä. Se oli halkaisijaltaan noin 60 x 70 cm ja sen keskellä oli likaisenharmaata hietaa. Länsipuolella kivikehän kupeessa oli epämääräisempää kiveystä, johon liittyi noen ja hiilen sekaista tummanharmaata hietaa. Ylempiin kerroksiin verrattuna löytöjä tuli tästä ruudusta

suhteellisen vähän: kvartseja 15, keramiikkaa 5 ja palanutta luuta 54 kappaletta (5 g). Muualla kaivausalueella, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, oli vaaleanruskea kivinen hieta. Ruudusta 121/498 tuli esiin likaisenharmaa hieta.

7. kerros

Löydöistä valtaosa oli palanutta luuta, mutta edelleen tuli myös paljon kvartsiartefakteja. Saviastian paloja löytyi hieman enemmän (27 kpl) kuin edellisestä kerroksesta; keramiikan suhteellinen osuus oli 1,6%. Lisäksi löytyi yksi limsiö- ja neljä kivilajiartefaktia sekä hiukan palanutta savea. Kuonaa ei tullut lainkaan. Löytöjä tuli yhteensä 1 710 kpl.

Ruudussa 124/498 ollut pyöreähkö kivikehä hävisi kerroksen mukana. Sen alta, itäpuoliselta osalta, paljastui vaaleanruskea kivinen hieta; länsipuoliselta osalta tuli esiin tummanharmaa, noen ja hiilen sekainen hieta, joka liittyi kaivausalueen luoteisnurkkauksessa olleeseen kiveykseen, jolle annettiin tunnus rakenne 3. Löydöt tässä ruudussa vähenivät edelleen: kvartseja 6, keramiikkaa 2 (1,6 g) ja palanutta luuta 22 kappaletta (2,3 g). Artefakteja oli suhteellisen vähän verrattuna ylempiin kerrokseen tai saman kerroksen lounaisnurkan ruutuun 121/498: kvartseja 49 ja palanutta luuta 178 kappaletta.

Saviastianpaloja löytyi kahden em. palan lisäksi ruuduista 122/499 (14 kpl) ja 123/499, toisin sanoen niiden ruutujen alueelta, joista myöhemmin paljastui rakenne 4 ("likamaakuoppa"). Muista ruuduista ei keramiikkaa tullut.

Yksi kerroksen ja koko kaivauksen kiinnostavimmista esineistä on poikkiteräinen nuolenkärki (KM 32180: 768). Artefakti on erityisen kiinnostava alimpien, vain satunnaisesti tai ei ollenkaan keramiikkaa sisältäneiden kulttuurikerrosten ajoittamisen kannalta. Nuolenkärjen löytökonteksti tosin on hieman ongelmallinen. Se löytyi ruudusta, josta tuli runsaasti keramiikkaa neljänteen kerrokseen saakka. Sen jälkeen tuli kuitenkin vielä yksi pala sekä viidennestä että yhdeksännestä kerroksesta.

Edellä mainittua ruutua 121/498, jossa oli likaisenharmaa hieta, ja rakennetta 3 lukuun ottamatta, oli muualla kaivausalueella vaaleanruskea kivinen hieta.

8. kerros

Palanut luu dominoi tässäkin kerroksessa, josta seuraavaksi eniten löytyi kvartseja. Saviastian paloja tuli kuusi kappaletta. Lisäksi saatiin yksi limsiö-iskos ja kaksi palaa palanutta savea. Kuonaa ei tullut lainkaan. Löytöjä oli kaikkiaan selvästi vähemmän kuin ylemmissä kerroksissa: yhteensä 1 155 kpl.

Rakenne 3:n kiveyksessä ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Siihen liittyi edelleen tummanharmaa hieta, jonka joukossa oli nokea ja hiiltä. Lisäksi kiveyksen keskeltä, kaivausalueen nurkasta, paljastui musta noki- ja hiilipitoinen hieta. Löytöjä sen ruudusta tuli jokseenkin saman verran kuin edellisestä kerroksesta; kvartseja 4, palanutta luuta 18 ja keramiikkaa 3 kappaletta. Tämän kerroksen jälkeen ei rakenne 3:n kohdalta ja ruudusta 124/498 enää tullut muita löytöjä kuin hiukan palanutta luuta, mutta nokinen kulttuurikerros ja kiveys jatkuivat yhä selvempinä. Muut kerroksen kolme keramiikan palaa tulivat ruudusta, jossa oli rakenne 4.

Kaivauksen lounaisnurkassa likaisenharmaan hiedan alue laajeni hieman ja siinä oli vain vähän kiviä. Löytöjä siitä kertyi edelleen suhteellisen runsaasti: kvartseja 50 ja palanutta luuta 178 kappaletta. Kaakkoisnurkkauksessa paljastui hieman samantapainen kerros: hieno, harmaa ja kova lajittunut hieta. Sitä oli pääosin ruudussa 121/500, josta löytyi kvartseja 18 ja palanutta luuta 81 kappaletta. Muualla kaivausalueella paljastui ylemmän kivisen keltaisen hiedan alta harmaanruskea lajittunut hieta, jossa oli kiviä selvästi vähemmän. Niistä saatiin löytöinä lähes yksinomaan kvartseja ja palanutta luuta.

9. kerros

Palanutta luuta löytyi edelleen suhteellisen runsaasti ottaen huomion pienen kaivausalan, yli 600 kappaletta. Toiseksi eniten löytyi kvartseja. Keramiikan paloja tuli tästä kerroksesta 15 kappaletta. Lisäksi saatiin kaksi limsiö-artefaktia. Kuonaa ei tullut yhtään. Löytöjä oli yhteensä 893 kpl.

Rakenne 3:n kiveyksestä suurin osa lähti pois teknisen kerroksen mukana. Kiveystä oli enää ruudun 125/498 yläosassa ja se, kuten siihen liittyvät kulttuurikerrokset (likaisenharmaa hieta sekä tummanharmaa ja musta noen hiilen sekainen hieta) jatkuivat kaivausalueen seinämän sisään. Ruudusta löytyi neljä palanutta luunpalaa.

Ruudussa 123/499 tuli näkyviin halkaisijaltaan puolimetrisen kulttuurimaaläiskä, joka sisälsi humusta, hiiltä ja nokea ruskeanharmaan hiedan joukossa. Läikkä oli kooltaan ja muodoltaan vaikeasti hahmotettava, koska se sulautui vähitellen sitä ympäröivään maa-ainekseen. Läikälle annettiin myöhemmin tunnus rakenne 4 ("likamaakuoppa"). Ruudusta tuli suhteellisen runsaasti löytöjä: kvartsi-iskoksia 50 ja palanutta luuta 31 kappaletta. Muuhun kaivausalueeseen verrattuna savias-tianpaloja kertyi poikkeuksellisen paljon eli 12 kappaletta. Lisäksi siitä saatiin yksi keramiikan tai saviesineen sirpale ja kappale palanutta savea. Viereisistä ruuduista 124/499 ja 122/498 tuli kum-mastakin yksi pala keramiikkaa, muista ruuduista sitä ei löytynyt.

Läikkää ympäröi harmaanruskea lajittunut hieta, jossa oli selvästi vähemmän kiviä kuin ylemmissä kerroksissa. Sitä sisältäneistä ruuduista löytyi kahta saviastianpalaa lukuun ottamatta vain kvartsi- ja piiesineitä sekä palanutta luuta. Pääasiassa kaivausalueen alimmissa ruuduissa oli hienoa, harmaata,

kovaa ja lajittunutta hietaa, jossa oli vain vähän kiviä. Kolmesta alimmasta ruudusta, joiden maalaji koostui lähes yksinomaan mainitusta kovasta hiedasta, löytyi kvartseja 49 ja palanutta luuta 371 kappaletta.

10. Kerros

Löydöissä oli pääasiassa kvartseja ja palanutta luuta. Keramiikkaa, limsiötä ja kuonaa tuli kutakin yksi pala. Artefakteja oli enää vajaa kymmenesosa siitä kuin ylemmissä kerroksissa, eli yhteensä 367 kpl.

Ruudun 124/498 yläosassa oli kiveys, rakenne 3 (tulisija). Kivet olivat särmikkäitä ja rapautuneita. Kiveykseen liittyi noki- ja humusalue. Joitakin hiilenpaloja löytyi seulotusta maasta. Kiveyksestä löytyi yksi pala palanutta luuta, mutta muita löytöjä ei tullut. Kaivausalueen pohjoisseinämän kohdalla kiveyksen ja siihen liittyvän kulttuurimaa-alueen halkaisija oli 80 - 85 cm itä-länsi-suunnassa ja 30 - 40 cm pohjois-etelä-suunnassa. Rakenne ja kulttuurikerros jatkuivat kaivausalueen seinämän sisään. Kiveyksen eteläpuolella ruudussa oli punertavaa maa-ainesta, hyvin lajittunutta kivetöntä hietaa. Rakenne ulottui nipin napin ruudun 124/499 luoteiskulmaan. Punertavaa lajittunutta hiekkaa oli hiukan. Löytöjä tuli vähän.

Osittain ruudun 122/499 yläosassa ja pääosin ruudun 123/499 alueella oli maalajina ruskeanharmaa, lajittunut hieta, jonka joukossa oli humusta, nokea ja hiiltä. Kerros erottui suhteellisen vaaleana, mutta kuitenkin ympäristöään hiukan tummempana värjäytymänä, ja se kulki tunnuksella rakenne 4 ("likamaakuoppa"). Kerroksessa oli muutamia veden hiomia kiviä. Löytöjä tuli suhteellisen runsaasti; palanutta luuta, kvartseja, piitä, pala keramiikkaa ja kuonaa sekä hiotun kivilajiesineen katkelma.

Ruudussa 123/498 maakivi täytti lähes koko ruudun. Ruudun pohjoisosassa oli muutamia nokipilkkuja. Löydöt olivat pari kvartseja ja palanutta luuta. Linjalla 122, ruudussa 498, oli palanutta luuta ja kvartseja, ja maalaji oli lajittunut hieta. Värjäytyksiä ei ollut. Kaivausalueen alaosassa eli eteläpäässä linjalla 121 maalaji oli lähinnä kova ja harmaa lajittunut hieta. Alaosan ruuduista tuli suhteellisen vähän löytöjä. Löydöt olivat palanutta luuta ja kvartseja. Ruudut 123-124/500 olivat käytännössä lähes kivetöntä aluetta, missä oli lajittunutta maa-ainesta. Löytöjä ei tullut juuri lainkaan.

11. Kerros

Löydöt olivat pääasiassa kvartseja ja palanutta luuta. Keramiikkaa oli 6 ja limsiötä 1 kappaletta. Löytöjä oli kaikenkaikkiaan 294 kpl.

Rakenne 3 (tulisija) ruudun 124/498 alueella jatkui edelleen ja erottui selvästi ympäröivästä hiekasta tummana, nokisena kulttuurimaana ja kiveyksenä. Tästä päätellen lieden kohta oli kaivettu kuopalle

sitä tehtäessä. Itä-länsi -suunnassa halkaisija oli 85 cm, pohjois-etelä-suunnassa 35 cm; kiveys jatkui pohjoiseen kaivausalueen seinämän sisään. Noki ja humus ja niihin liittyvä kiveys jatkuivat seuraavaan kerrokseen. Ei löytöjä.

Ruudun 123/499 alueella jatkui rakenne 4 (“likamaakuoppa”). Se sisälsi useita rapautuneita kiviä, hiilenpaloja, palanutta luuta ja runsaasti kvartseja. Lisäksi löytyi tekstiilikeramiikkaa ja piitä. Maakerros koostui pienistä pyöreistä kivistä ja sorasta. Ruudun löydöt: kvartseja 59, hiotun kivilajiesi-
neen katkelma, palanutta luuta 92 ja keramiikkaa 5 kappaletta. Kulttuurikerros jatkui seuraavaan kerrokseen. Rakenne 4 oli osittain myös ruudun 122/499 alueella, mistä löytöjä tuli suhteellisen runsaasti: kvartseja 27, pii- ja kivilaji-iskos, keramiikkapala, palanutta luuta 62 kappaletta. Rapautuneita kiviä oli muutamia.

Linjalla 121 eli alimmissa ruuduissa tiivis ja kova hieno hieta jatkui. Löytöjä tuli hyvin vähän. Ruudussa 122/498 alaosa alkoi muuttua kovaksi harmaaksi hienoksi hiedaksi. Yläosa oli karkeampaa hietaa. Löydöt olivat palanutta luuta ja kvartseja, joista viimeksi mainittua löytyi yhteensä kymmenkunta kappaletta. Ruudusta 123/498 löytyi suuren maakiven ympäriltä pari kvartseja. Kaivausalueen koillisnurkassa maalaji oli lajittunut hieta, jossa ei ollut värjäytymiä. Sieltä löytyi yksi kvartsi.

12. Kerros

Löydöt olivat pääasiassa kvartseja ja palanutta luuta. Keramiikkaa löytyi kaksi palaa. Löytöjä oli kaikenkaikkiaan 260 kpl.

Liesi (rakenne 3) Ruudun 124/498 alueella kaivettiin pohjaan kuopalle. Siitä löytyi vielä yksi palanut luunkappale. “Likamaakuoppa” (rakenne 4) ruudussa 123/499 kaivettiin kuopalle muotoon. Siinä oli vaikeuksia seurata rajoja, koska kulttuurimaa vaihtui vaaleammaksi ympäröiväksi maaksi vähitellen. Siitä tuli löytöinä edelleen kvartseja, palanutta luuta ja yllä mainitut kaksi saviastian palaa. Kaiken kaikkiaan valtaosa kaivausalueen löydöistä tuli rakenteesta 4 ja siihen rajautuneista kahdesta em. ruudusta: kvartsi-iskoksia 80, kivilaji-iskoksia 2, palanutta luuta 169 ja keramiikkaa 2 kappaletta.

Ruutu 122/498 kaivettiin kokeeksi kokonaan kahdenteentoista tasoon; ei löytöjä, ei värjäytymiä. Sen vieressä kaivettiin ruudusta 121/498 noin kolmenkymmenen cm:n levyinen kaista kaivausalueen seinämä viereen ja saatiin “saaliiksi” kolme luunpalaa. Sen alta 13:a kerroksesta ei tullut enää löytöjä. Muu kaivausalue meni pohjaan yhdenteentoista kerrokseen tultaessa.

NASTOLA KILPISAARI 1 2000, KAIVAUSALUEEN LÖYTÖRYHMÄT KERROKSITTAIN

	Pinta	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	YHT.
Kvartsi	25 (44,64%)	424 (15,60%)	698 (15,35%)	1 132 (20,79%)	885 (22,43%)	709 (27,87%)	592 (23,03%)	418 (24,44%)	276 (23,90%)	197 (22,06%)	99 (26,98%)	100 (34,01%)	80 (30,77%)	5 635
Keramiikka	9 (16,07%)	464 (17,07%)	1 099 (24,18%)	804 (14,77%)	331 (8,39%)	82 (3,22%)	11 (0,43%)	27 (1,58%)	6 (0,52%)	14 (1,57%)	1 (0,27%)	5 (1,70%)	2 (0,77%)	2 855
Keramiikka/ palanut savi	-	314 (11,55%)	362 (7,96%)	71 (1,30%)	19 (0,48%)	8 (0,31%)	7 (0,27%)	-	2 (0,17%)	-	-	-	-	783
Palanut savi	1 (1,79%)	-	3 (0,07%)	4 (0,07%)	2 (0,05%)	3 (0,12%)	3 (0,12%)	2 (0,12%)	-	1 (0,11%)	-	2 (0,68%)	1 (0,38%)	22
Savies. katk.	-	-	-	1 (0,02%)	1 (0,03%)	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Keramiikka/ savies. katk.	-	-	-	-	1 (0,03%)	-	-	-	-	1 (0,11%)	-	-	-	2
Palanut luu	21 (37,50%)	1 473 (54,19%)	2 333 (51,32%)	3 380 (62,09%)	2 648 (67,12%)	1 718 (67,53%)	1 951 (75,88%)	1 258 (73,57%)	870 (75,32%)	678 (75,92%)	260 (70,84%)	183 (62,24%)	175 (67,31%)	16 948
Pii	-	3 (0,11%)	12 (0,26%)	4 (0,07%)	6 (0,15%)	7 (0,28%)	2 (0,08%)	1 (0,06%)	1 (0,09%)	2 (0,22%)	1 (0,27%)	1 (0,34%)	-	40
Kivilaji	-	9 (0,33%)	34 (0,75%)	29 (0,53%)	40 (1,01%)	16 (0,63%)	4 (0,16%)	4 (0,23%)	-	-	5 (1,36%)	3 (1,02%)	2 (0,77%)	146
Kuona	-	31 (1,14%)	5 (0,11%)	19 (0,35%)	12 (0,30%)	1 (0,04%)	1 (0,04%)	-	-	-	1 (0,27%)	-	-	70
YHTEENSÄ	56 (100%)	2 718 (100%)	4 546 (100%)	5 444 (100%)	3 945 (100%)	2 544 (100%)	2 571 (100%)	1 710 (100%)	1 155 (100%)	893 (100%)	367 (100%)	294 (100%)	260 (100%)	26 503

6. Yhteenveto ja tulkinta

Kaivaus tuotti löytöjä lähes 27 000 kappaletta. Se on paljon ottaen huomioon pienen kaivausalan, vain 12 neliötä. Eko- ja artefaktien suuri määrä selittyy osittain varsin paksulla kulttuurikerroksella. Se oli kauttaaltaan noin 60 cm, mutta paikoin jopa 70 - 80 cm. Talteen saatujen löytöjen määrää kasvatti varmasti osaltaan seulonta. Käytännössä kaikki kaivettu maa-aines voitiin kuivaseuloa (silmäkoko 4 mm) hyvissä olosuhteissa. Näin saatiin talteen mm. pieniä kalannikamia ja kvartsi-iskoksia.

Siihen, että tälle asuinpaikalle on kertynyt runsaasti esihistoriallisten ihmisten jälkeensä jättämää esineistöä ja ruuan tähteitä, on vaikuttanut myös alueen topografia. Tasanne, jolla asuinpaikka sijaitsee, on pienialainen, vain muutamia kymmeniä neliömetrejä. Maasto sen ympärillä viettää suhteellisen jyrkästi etelään ja pohjoiseen sekä on epätasainen ja kivinen idän ja lännen suunnalla. Itse tasanne avautuu etelään ja on suojassa pohjoispuolen tuulilta. Maa-aines on hyvin vettä läpäisevää, mikä havaittiin rankkojen ukkossateiden aikana.

Löytöjen runsaus selittyy lisäksi sillä, että paikalla lienee asuttu ainakin kahdella esihistorian jaksolla, esinelöytöjen perusteella pronssikaudella ja mesoliittisella kivikaudella. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi saaren eteläkärjessä sijaitsevan asuinpaikan valintaa on suosinut sen sijainti suhteessa ympäristöön. Arrajärvi on suoraan yhteydessä nykyiseen Kymijoen vesistöön ja toisaalla Arrajoen kautta Sylvöjärveen.

Kaivaukselta löytyi ainakin alustavan tarkastelun perusteella pelkästään tekstiilikeramiikkaa. Sitä kertyi kaikkiaan 2 910 palaa. Sen lisäksi aineistossa on määritelmällä keramiikka/palanut savi löytöjä 783 kappaletta. Niiden joukossa mahtanee suuri osa olla palanutta savea ja/tai savitiivistettä mutta myös pieniä saviastianpaloja. Palanutta savea luetteloitiin 57 kappaletta ja niistä ainakin osa on savitiivistettä. Lukumäärältään vähäinen mutta kulttuurihistorialliselta merkitykseltään sitäkin mielenkiintoisempi ryhmä on saviesineet, paremminkin niiden katkelmat. Kolme niistä lienee koristellun lusikan kappaleita.

Kivimateriaalista ylivoimaisesti suurin osa koostuu kvartsista ja nimen omaan iskoksista, yhteensä 5 562 kappaletta. Kvartsiesineitä kertyi 70, niiden teelmiä 58 ja ytimiä 53 kappaletta. Esineistä suurin osa, 31 kappaletta, on kaapimia, mutta joukossa on myös nuolenkärkiä, veitsiä, uurtimia, teriä ja mikroteriä. Nuolenkärjistä yksi on poikkiteräinen, joten kivikautiseksi tulkittu alempi kulttuurikerros saattaa sen perusteella ajoittua mesoliittisen ajan lopulle. Limsiöartefakteja saatiin yhteensä 41 kappaletta, joista yksi on kaavin ja kolme teriä (niistä yksi mikroteriä) ja loput iskoksia. Kivilajiesineitä kertyi 148, joista yksi on luetteloitu hiokiviksi, viisi katkelmiksi ja kaksi teelmiksi, muut ovat iskoksia.

Rakenteeseen liittyi kulttuurikerros, noen ja hiilen sekainen hieta, joka jatkui neljänteen kerrokseen saakka. Ainakin ensimmäisessä kerroksessa siihen oli sekoittunut metsäpalon tuottamaa resentiä hiiltä ja nokea. Kiveys ajoittune keramiikan nojalla varhaismetallikaudelle.

Kolmas rakenne, tulisija ja siihen liittyvät kulttuurikerrokset, paljastuivat osittain rakenteen 1 alapuolelta, kaivausalueen luoteisnurkkauksesta. Näiden kahden rakenteen muodon ja koon sekä vertikaalisen ja horisontaalisen ulottuvuuden määrittäminen on hankalaa, koska kiveykset näyttivät menevän osittain lomittain. Lisäksi tietyissä kerroksissa oli tulkinnan mukaan sellaista luontaista kiveystä, joka liittyi mainittuihin rakenteisiin. Tämän rakenteen ja tulkinnan ja koko kaivausalueen stratifikaation kannalta on merkille pantavaa, että teknisen kaivauskerroksen 4 mukana alueelta katosivat maa-aineksessa tasossa havaittavat anomaliat (ks. tasokartta, taso 4). Kaivausalueen kattoi kivinen, vaaleanruskea hieta - lajittumaton maa-aines, lähinnä koostumukseltaan kivistä hietamoreenia. Rakenteen 1 kohdalla oli kuitenkin vielä sellainen tiivis kiveys, joka vaikutti ihmisen kokonamalta ja jossa olisi hyödynnetty maakerroksen kivisyyttä. Kivet eivät olleet ainakaan silmin nähden rapautuneita. Viidennenkin kaivauskerroksen alta tuli samanlaista kivistä hietaa, lukuun ottamatta kaivausalueen lounaisnurkkausta, josta paljastui harmaa, lähes kivetön hieta (ks. tasokartta, taso 5). Rakenteita ei ollut havaittavissa lukuun ottamatta rakennetta 2, joka jätettiin viidennen tasoon.

Kuudennen kerroksen alta paljastui kaivausalueen luoteiskulmasta pyöreähkö kehän tapainen kiveys (halkaisija 60 x 70 cm) jonka keskellä oli likaisenharmaata hietaa. On mahdollista, mutta ei suinkaan varmaa, että kivet ovat tarkoituksellisesti aseteltuja ja että kehän sisäpuolinen maa-aines oli kulttuurikerrosta. Yläpuoliseen rakenteeseen 1 ne eivät kuitenkaan liittyneet, koska niiden välissä oli kahdessa kaivauskerroksessa kattava kellertävä, kivinen ja "puhdas" hietakerros. Tosin pari saviastianpalaa tuli tältä alueelta vielä kahdeksannestakin kerroksesta. Kivikehän kupeessa oli kiveystä, johon liittyi noen ja hiilen sekainen kulttuurikerros, hietaa. Seitsemättä kerrosta kaivettaessa likaisenharmaa kerros ja kivikehä lähtivät pois. Niiden merkitys ja ajoitus jäivät avoimiksi. Ne olivat ylempien tekstiilikeraamisten kulttuurikerrosten alapuolella eivätkä oikein näyttäneet liittyvän seitsemännen kerroksen alta paljastuneeseen rakenteeseen 3, tulisijaan.

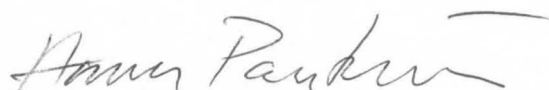
Tulisija rajoittui aivan kaivausalueen luoteisnurkkaan ja siksi siitä saatiin esille vain osa. On mahdollista, että jo kuudennessa tasossa nurkkauksessa näkynyt epämääräinen kiveys ja nokinen kulttuurikerros liittyivät siihen. Selvemmin rakenne alkoi kuitenkin hahmottua vasta alemmissa kaivauskerroksissa. Siinä oli särmikkäitä ja rapautuneita kiviä, joihin liittyi noki- ja humusalue. Alimmissa kerroksissa, joissa maa-aines oli lajittunutta kivetöntä hiekkaa tai hietaa, rakenne erottui selvästi. Se oli halkaisijaltaan siinä vaiheessa näkyvältä osaltaan 80 - 85 cm. Kaivaushavainnoista päätellen lieden kohta on kaivettu kuopalle sitä tehtäessä.

Yhdeksättä kerrosta kaivettaessa tuli näkyviin kaivausalueen keskivaiheilta halkaisijaltaan puoli-metrinen kulttuurimaaläiskä (ks. 9. kerros, rakenne 4, sivu 9), joka osoittautui "likamaakuopaksi". Se sisälsi humusta, hiiltä ja nokea ruskeanharmaan hiedan joukossa. Siinä oli muutamien veden hiomien kivien lisäksi myös useita rapautuneita kiviä. Siitä saatiin suhteellisen runsaasti löytöjä: palanutta luuta, kvartseja, limsiötä, tekstiilikeramiikkaa, kuonaa, kivilaji-iskos ja hiotun kivilajiesi-
neen katkelma. Kaikki tai lähes kaikki alimpien kerrosten saviastianpalat ja yksi kuonan kappale tulivat tästä rakenteesta. Kuopasta löytynyt aineisto on samanlaista kuin tekstiilikeraamisen asutus-
vaiheen kulttuurikerroksista löytynyt materiaali. Havaintojen ja löytöjen perusteella maahan on kaivettu kuoppa joko pronssikaudella tai sitä myöhemmin. Kuoppa on kaivettu ainakin kivilajiesi-
neen kulttuurikerroksen läpi. Sen sijaan on tulkintakysymys, onko se kaivettu myös joko kokonaan tai osittain tekstiilikeraamisen kulttuurikerroksen läpi. Jälkimmäiseen vaihtoehtoon näyttäisi viittaavan se seikka, että kuoppa ei näkynyt ylemmissä kerroksissa. Toisaalta voi olla mahdollista, että se ei yksinkertaisesti erottunut ylemmissä tasoissa sitä ympäröivästä maa-aineksesta. Rakenteen merkitys ja tarkempi ajoittaminen jäävät ainakin toistaiseksi avoimiksi.

Tarkasteltaessa eri löytöryhmien suhdetta kerroksiin ja rakenteisiin havaitaan, että keramiikkaa ja myös kuona vähenevät radikaalisti neljännen ja viidennen kerroksen jälkeen (ks. taulukko s. 32), minkä jälkeen niitä esiintyy enää satunnaisesti yksittäin ja lähinnä rakenteen 4 "likamaakuoppa" kohdalla. Sen sijaan palanutta luuta ja kvartseja esiintyy suhteelliseen runsaasti myös alemmissä kerroksissa. Niiden havaintojen nojalla, jotka on edellä esitetty, Kilpisaari 1 asuinpaikalla olisi asuttu ensin mesoliittisen kivilajiesi-
neen kulttuurikerroksen lopulla. Sen jälkeen asuinpaikan rakenteiden ja löytöjen päälle olisi eroosion tuloksena kasaantunut pohjoispuolen jyrkähköstä rinteestä kivennäismaa-ainesta, joka olisi peittänyt tasanteen vuosituhansien kuluessa enemmän tai vähemmän tasaisesti (T. Sirviön arvio ja suullinen tiedonanto 2000). Varhaismetallikaudella alue on valittu uudelleen asuinpaikaksi, mistä ovat merkinä tekstiilikeramiikka ja ylempien kerrosten kivilajiesi-
neen kulttuurikerroksen läpi. Korostettakoon, että tulkinta on alustava. Myöhemmin saatavat tulokset radiohiili- ja kasvijäänneanalyyseistä sekä osteologisista ja metallurgisista tutkimuksista tuonevat lisävalaistusta esitettyihin kysymyksiin ja tulkintoihin.

Lahdessa

4. 5. 2001

Hannu Poutiainen

Lukumäärältään selvästi suurin löytöryhmä on palaneet luut, joita kerättiin talteen 17 232 kappaletta. Luuaineistoa, kuten muutakin kaivauksessa kerättyä materiaalia, voidaan pitää edustavana ainakin neljään millimetriin saakka käytetyn seulan mukaan. Käytännössä osa luunpaloista on tätäkin pienempiä. Luuaineisto on hyvin fragmentaarista, mutta silmämääräisesti tarkasteltuna joukossa on ainakin nisäkkäiden ja kalojen luita. Osteologinen analyysi tullaan tekemään vuoden 2001 aikana.

Kuonaksi luetteloitua materiaalia löytyi 70 kappaletta. Niitä ei ole toistaiseksi tutkittu tarkemmin, mutta joukossa on sekä savi-, kivi- että metallipitoista kuonaa. Kenttättestissä kompassi reagoi osaan metallikuonasta, minkä perusteella se olisi rautapitoista. Yhtä kuonanpalaa lukuun ottamatta kaikki tulivat kaivausalueen itäreunan kaivausruduista ja sielläkin eniten rakenteesta 2 ja sen viereisistä kulttuurikerroksista. Kuonaa löytyi pääasiassa ylimmistä kerroksista 1 - 4. Alemmista kerroksista 5 - 6 sitä tuli satunnaisesti. Lisäksi yksi pala saatiin rakenteesta 4, kymmenennestä kerroksesta. Kuonan kerroksittaista esiintymistä tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että rakenne 2 jätettiin viidennen tasoon. Joitakin kuonalöydöistä on lähetetty analysoitaviksi (KM 32180: 65, 105, 326 ja 460).

Mainittu rakenne 2, laatikkouuni, on kaivausalueen neljästä rakenteesta selvin sekä rakenteensa että toiminnallisen merkityksensä puolesta. Onnekkaisesti se sattui, lähes kokonaan, kaivausalueelle, joten dokumentointi ja alustava tulkinta eivät olleet erityisen ongelmallisia. Kivirakenteen, savitiiviseen, kourujen (ks. luku *havainnot*, 2. kerros, sivu 5) ja metallikuonan perusteella kyseessä on metallin käsittelyyn käytetty uuni. Siitä otetut metallurgiset ja radiohiilinäytteet ovat tätä kirjoitettaessa analysoitavina, joten niiden tulokset eivät ole vielä käytettävissä tulokinnassa. Tekstiilikeramiikan perusteella rakenne ajoittuu varhaismetallikaudelle.

Muut kaivausalueen rakenteet ovat toiminnallisen merkityksensä ja/tai ajoituksensa osalta huomattavasti ongelmallisempia. Rakenteeseen 1 (kiveys) liittyi heti turpeen pohjasta lähtien resenttiä hiiltä - palat olivat suhteellisen suuria ja joissakin oli mukana osittain maatumutta puuta. Vastaavanlaisia hiilenkappaleita oli muuallakin kaivausalueella ja ne ovat mitä ilmeisimmin suhteellisen myöhäisen metsäpalon aiheuttamia. Osa rakenteen kivistä olivat kuitenkin sillä tavoin rapautuneita, että se ei liene tulosta satunnaisesta metsäpalosta. Kiveyksestä saatiin jo ensimmäisestä kerroksesta erittäin runsaasti palanutta savea ja/tai savitiivistettä. Pieni osa tästä lienee saviastian palojen murusia, mutta pääosa savitiivistettä. Kiveykseen liittyvistä kulttuurikerroksista tuli koko kaivausalueelle tyypillisesti kampaleimakoristeista ja tekstiilipainanteista keramiikkaa sekä luuta ja kvartsia. Ensimmäiset kivet rakenteesta paljastuivat heti turpeenpoiston jälkeen, ja kiveyksen ympäristöstä löytyi kerroksista 1 - 4 satoja paloja tekstiilikeramiikkaa. Samoin saatiin runsaasti kvartseja ja palaneita eläinten luita. Viidennestä kerroksesta saviastianpaloja tuli selvästi vähemmän ja kuudennesta kerroksesta lähtien niitä löytyi vielä yksittäisinä kahdeksanteen kerrokseen saakka. Kivien väleissä oli palanutta savea, savitiivistettä, joten ainakaan tavanomainen tulisija ei liene kysymyksessä.

NASTOLAN KILPISAARI 1:N ARKEOLOGINEN KAIVAUS 2000
Negatiiviluettelo

Alkuperäisnegatiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa

Kuvaaja H. Poutiainen

Nro	Pvm	Suunta	Kohde
126012	21.7.	Etelästä	Nastola Kilpisaari 1, kaivausalue taso 2
126013	21.7.	Lännestä	Kaivausalue taso 2
126014	21.7.	Pohjoisesta	Kaivausalue taso 2
126015	21.7.	Idästä	Kaivausalue taso 2
126016	21.7.	Lännestä	Rakenne 1 (kiveys), taso 2
126017	21.7.	Lännestä	Rakenne 1 (kiveys), taso 2
126018	21.7.	Etelästä	Rakenne 1 (kiveys), taso 2
126019	21.7.	Etelästä	Rakenne 1 (kiveys), taso 2
126020	21.7.	Idästä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
126021	21.7.	Etelästä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
126022	21.7.	Pohjoisesta	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
126023	21.7.		Työkuva
126024	21.7.		Työkuva
126025	21.7.		Työkuva
126026	21.7.		Työkuva
126027	26.7.	Pohjoisesta	Kaivausalue taso 4
126028	26.7.	Lännestä	Kaivausalue taso 4
126029	26.7.	Etelästä	Kaivausalue taso 4
126030	26.7.	Idästä	Kaivausalue taso 4
126031	26.7.	Pohjoisesta	Kaivausalue taso 4
126032	26.7.	Lännestä	Kaivausalue taso 4
126033	26.7.	Etelästä	Kaivausalue taso 4
126034	26.7.	Idästä	Kaivausalue taso 4
126035	26.7.	Lounaasta	Rakenne 1 (kiveys), taso 4
126036	26.7.	Luoteesta	Rakenne 1 (kiveys), taso 4
126037	26.7.	Koillisesta	Rakenne 1 (kiveys), taso 4
126038	26.7.	Kaakosta	Rakenne 1 (kiveys), taso 4
126039	28.7.	Etelästä	Yleiskuva taso 5
126040	28.7.	Lännestä	Yleiskuva taso 5
126041	28.7.	Pohjoisesta.	Yleiskuva taso 5
126042	28.7.	Idästä	Yleiskuva taso 5
126043	28.7.	Lännestä	Rakenne 1 (kiveys), taso 5
126044	28.7.	Etelästä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 5
126045	28.7.	Pohjoisesta	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 5
126046	28.7.	Päältä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 5

NASTOLAN KILPISAARI 1:N ARKEOLOGINEN KAIVAUS 2000
Negatiiviluettelo

Alkuperäisnegatiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa

Kuvaaja H. Poutiainen

Nro	Pvm	Suunta	Aihe
126047	1.8.	Pohjoisesta	Nastola Kilpisaari 1, rakenne 2 (laatikkouuni)
126048	1.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 6
126049	1.8.	Lännestä	Yleiskuva taso 6
126050	1.8.	Pohjoisesta	Yleiskuva taso 6
126051	1.8.	Idästä	Yleiskuva taso 6
126052	1.8.	Pohjoisesta	Rakenne 1 (kiveys), taso 6
126053	3.8.	Lännestä	Kaivausalue, taso 7
126054	3.8.	Etelästä	Kaivausalue, taso 7
126055	3.8.	Idästä	Kaivausalue, taso 7
126056	3.8.	Pohjoisesta	Kaivausalue, taso 7
126057	3.8.	Lännestä	Kaivausalue, taso 8
126058	3.8.	Etelästä	Kaivausalue, taso 8
126059	3.8.	Idästä	Kaivausalue, taso 8
126060	3.8.	Pohjoisesta	Kaivausalue, taso 8
126061	3.8.	Kaakosta	Kaivausalueen luoteiskulma taso 8
126062	4.8.	Kaakosta	Kaivausalueen luoteiskulma taso 9
126063	4.8.	Idästä	Kaivausalue, taso 9
126064	4.8.	Etelästä	Kaivausalue, taso 9
126065	4.8.	Pohjoisesta	Kaivausalue, taso 9
126066	4.8.	Lännestä	Kaivausalue, taso 9
126067	8.8.	Etelästä	Rakenne 3 (tulisija), taso 10
126068	8.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 10
126069	8.8.	Lännestä	Yleiskuva taso 10
126070	8.8.	Pohjoisesta	Yleiskuva taso 10
126071	8.8.	Idästä	Yleiskuva taso 10
126072	8.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 11
126073	8.8.	Etelästä	Rakenne 3 (tulisija), taso 11
126074	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 121/498 - 125/498
126075	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 121/498 - 123/498
126076	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 123/498 - 125/498. Rakenne 1 (kiveys) ja rakenne 3 (tulisija).
126077	9.8.	Pohjoisesta	Leikkauskuva, eteläleikkaus 121/498 - 121/501
126078	9.8.	Etelästä	Leikkauskuva, pohjoisleikkaus 125/498 - 125/501
126079	9.8.	Etelästä	Leikkauskuva, pohjoisleikkaus 125/498 - 125/499. Rakenne 3 (tulisija).
126080	9.8.	Lännestä	Leikkauskuva, itäleikkaus 121/501 - 125/501. Rakenne 2 (laatikkouuni).
126081	9.8.	Lännestä	Leikkauskuva, itäleikkaus 121/501 - 125/501. Rakenne 2 (laatikkouuni).

NASTOLAN KILPISAARI 1:N ARKEOLOGINEN KAIVAUS

Diapositiiviluettelo

Alkuperäisiä diapositiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa.

Kuvaaja H. Poutiainen

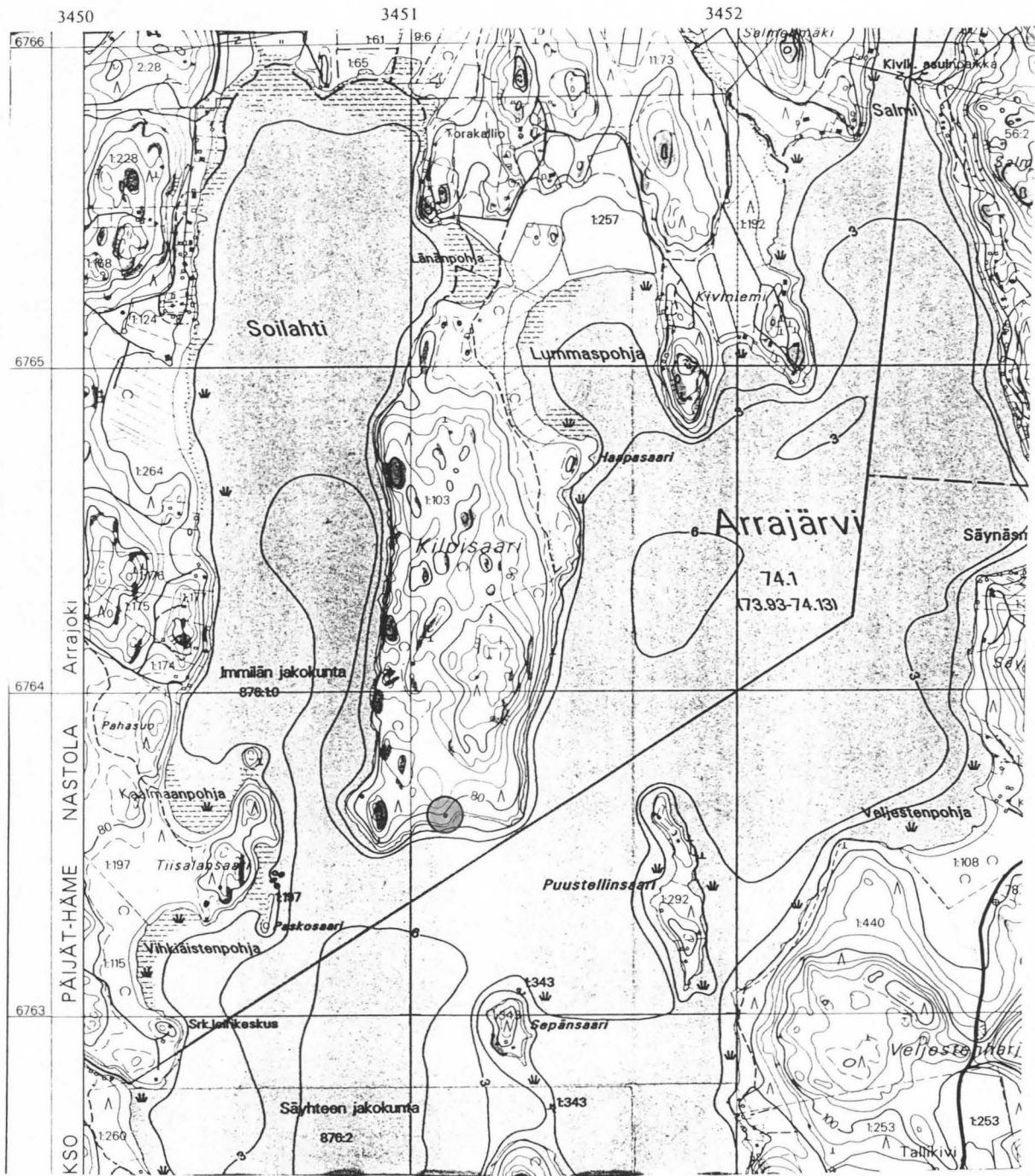
Nro	Pvm	Suunta	Aihe
31958	18.7.	Etelästä	Nastola Kilpisaari 1, esihistoriallinen asuinpaikka
31959	18.7.	Etelästä	Nastola Kilpisaari 1, esihistoriallinen asuinpaikka
31962	20.7.	Etelästä	Kaivausalue taso 1
31963	20.7.	Pohjoisesta	Kaivausalue taso 1
31964	20.7.	Idästä	Kaivausalue taso 1
31965	21.7.	Ylhäältä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
31966	21.7.	Ylhäältä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
31967	21.7.	Pohjoisesta	Kaivausalue taso 2
31968	21.7.	Idästä	Kaivausalue taso 2
31969	21.7.		Rakenne 1 (kiveys)
31970	21.7.		Rakenne 1 (kiveys)
31971	21.7.	Idästä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
31972	21.7.	Etelästä	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
31973	21.7.	Pohjoisesta	Rakenne 2 (laatikkouuni), taso 2
31974	21.7.		Työkuva
31975	21.7.		Työkuva
31976	1.8.	Lännestä	Yleiskuva taso 6
31977	1.8.	Pohjoisesta	Yleiskuva taso 6
31978	1.8.	Pohjoisesta	Rakenne 1 (kiveys), taso 6
31979	3.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 7
31980	3.8.	Idästä	Yleiskuva taso 7
31981	3.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 8
31982	3.8.	Idästä	Yleiskuva taso 8
31983	4.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 9
31984	4.8.	Lännestä	Yleiskuva taso 9
31985	8.8.	Etelästä	Yleiskuva taso 10
31986	8.8.	Lännestä	Yleiskuva taso 10
31987	8.8.	Etelästä	Rakenne 3 (tulisija), taso 10
31988	8.8.	Etelästä	Kaivausalue taso 10
31989	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 121/498 - 125/498
31990	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 121/498 - 123/498
31991	9.8.	Idästä	Leikkauskuva, länsileikkaus 123/498 - 125/498. Rakenne 1 (kiveys) ja rakenne 3 (tulisija)
31992	9.8.	Pohjoisesta	Leikkauskuva, eteläleikkaus 121/498 - 121/501
31993	9.8.	Pohjoisesta	Leikkauskuva, eteläleikkaus 121/499 - 121/500,50
31994	9.8.	Etelästä	Leikkauskuva, pohjoisleikkaus 125/498 - 125/501

NASTOLAN KILPISAARI 1:N ARKEOLOGINEN KAIVAUS 2000
Diapositiiviluettelo

Alkuperäisiä diapositiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon kuva-arkistossa.

Kuvaaja H. Poutiainen

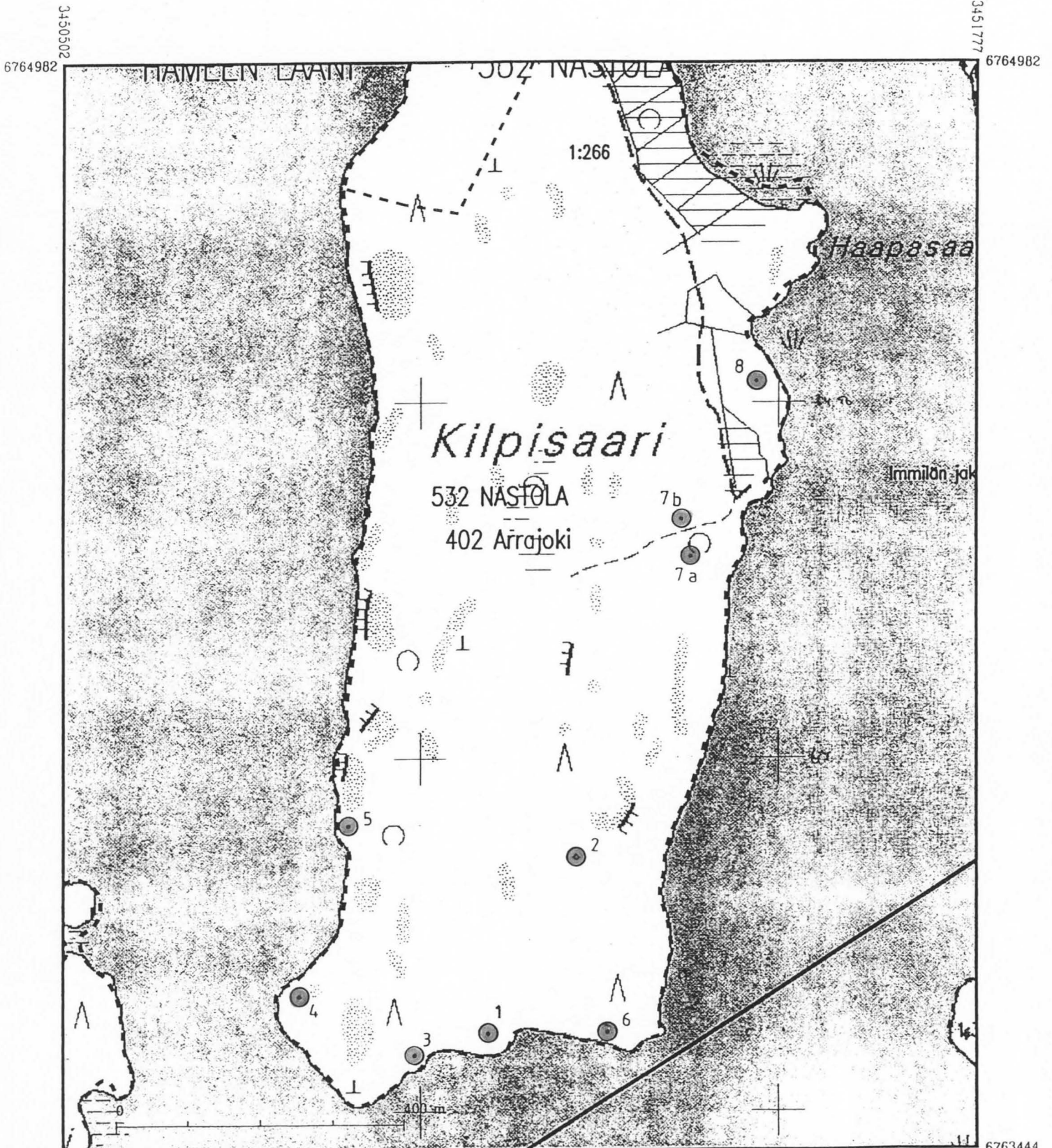
Nro	Pvm	Suunta	Aihe
31995	9.8.	Etelästä	Leikkauskuva, pohjoisleikkaus 125/498 - 125/499. Rakenne 3 (tulisija).
31996	9.8.	Lännestä	Leikkauskuva, itäleikkaus 121/501 - 125/501. Rakenne 2 (laatikkouuni).
31997	9.8.	Lännestä	Leikkauskuva, itäleikkaus 121/501 - 125/501. Rakenne 2 (laatikkouuni).

Pk-ote 3111 12 Arrajärvi 1:20000 (1998)

 Nastola Kilpisaari 1

KILPISAARI 2000
Yleiskartta

Kilpisaari 1, 3 - 8
Kilpisaari 2

esihistoriallisia asuinpaikkoja
lapinraunio

Copyright Maanmittauslaitos, 1999
Mittakaava 1:7500

3451777

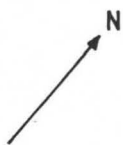
NASTOLA KILPISAARI 2000

Pintavaaituskartta

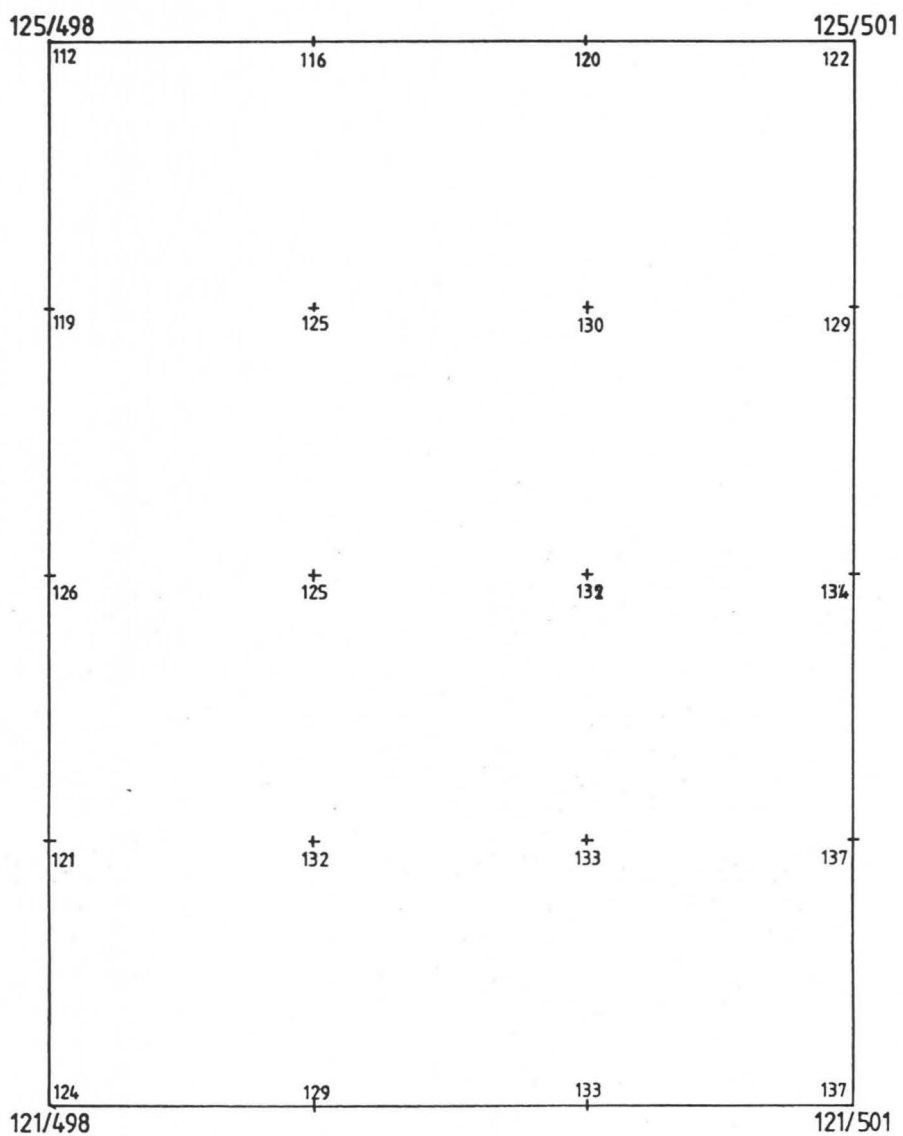
Mk ~~1:20~~ 0 1m

Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Antti Lahelma

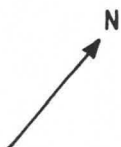
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 1

~~Mk 1:20~~ 0 1m

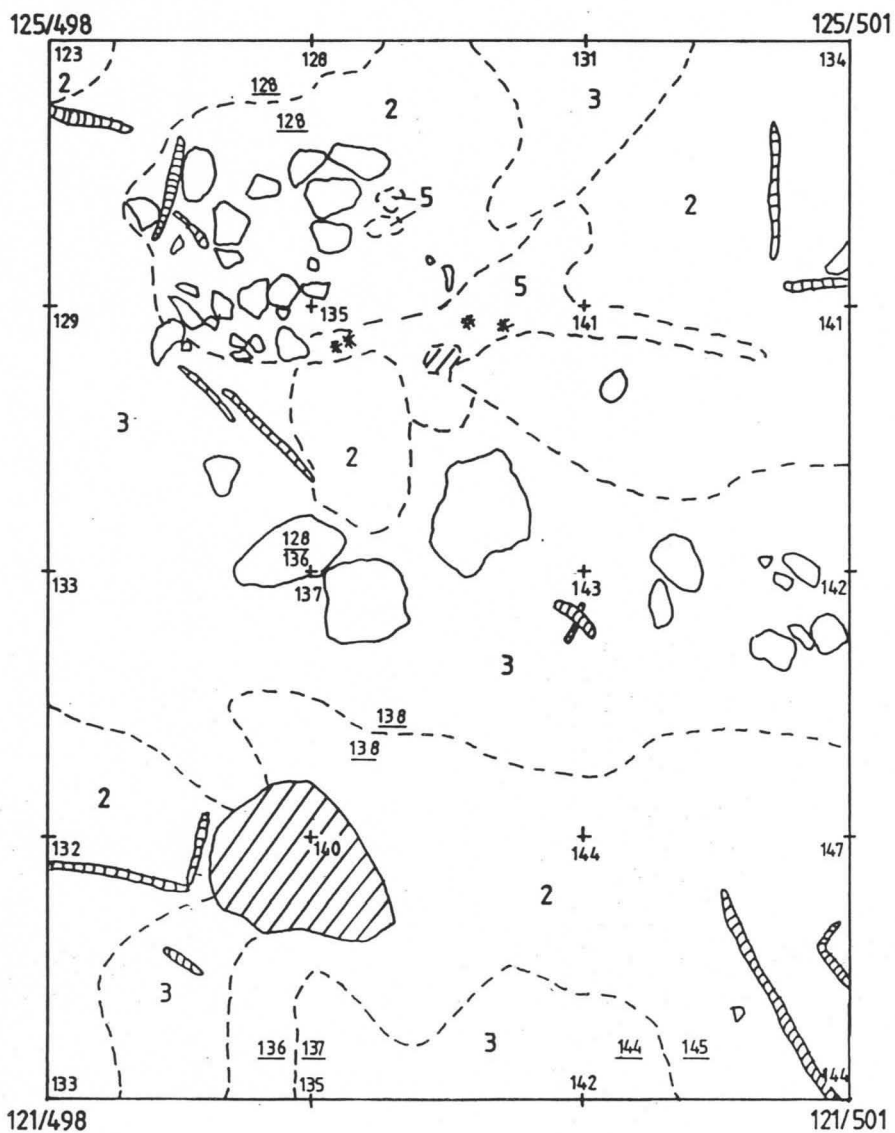
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Antti Lahelma

- 2 kivinen hiehta, vaaleanruskea
- 3 tumma hiehta, noki + hiili
- 5 voimakkaasti värjäytynyt tummanruskea hiehta, hiilenkappaleita
- * hiili
- ⊖ lahonnut puu / juuri

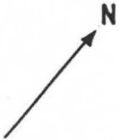
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 2

Mk 1:20 0 1m

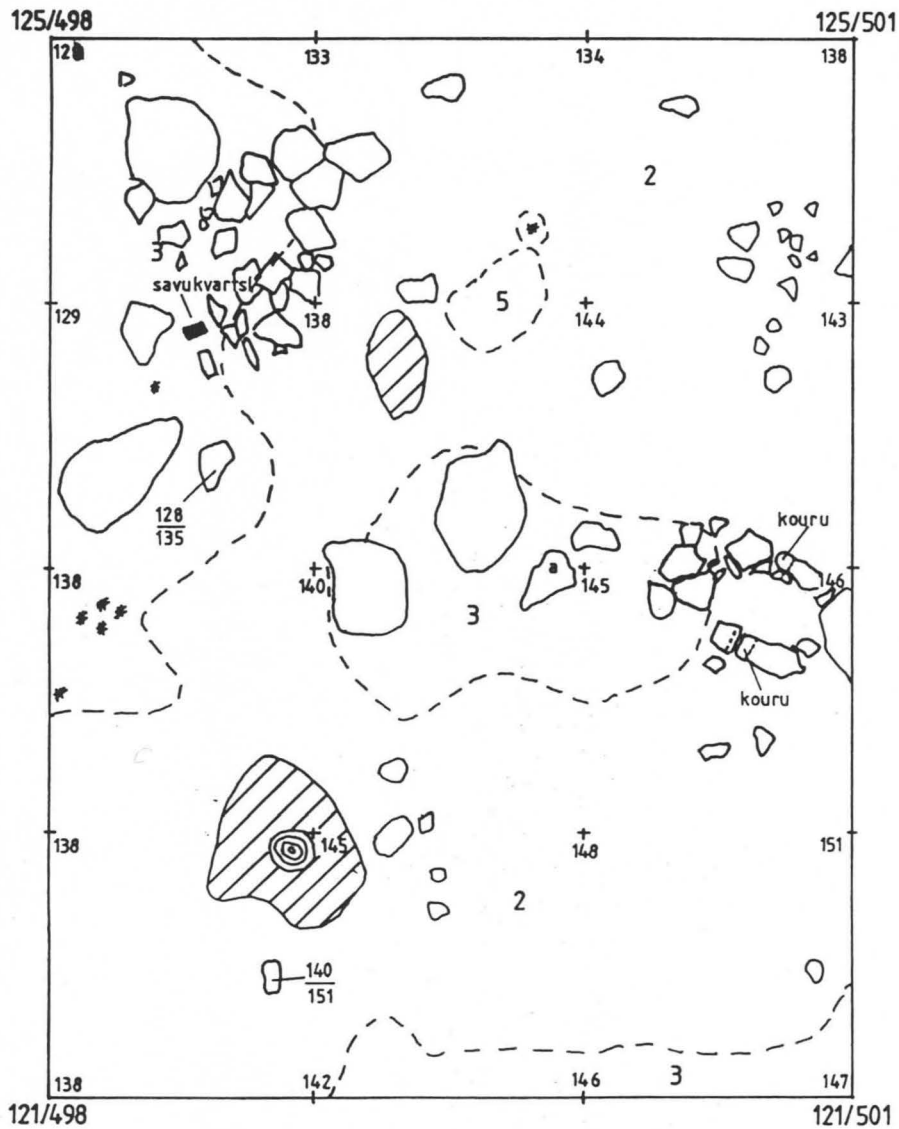
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Antti Lahelma

- 2 kivinen hietta, vaaleanruskea
- 3 tumma hietta, noki+hiili
- 5 voimakkaasti värjätynyt tummanruskea hietta, hiilenkappaleita
- # hiili
- ⊖ lahonnut puu / juuri
- a mähd. hakattu kuoppa kivessä
- ⊙ kanto

NASTOLA KILPISAARI 2000

Yksityiskohtakartta (rakenteet 1&2)

Taso 2

Mk ~~1:10~~

Kp 80,37 m mpy

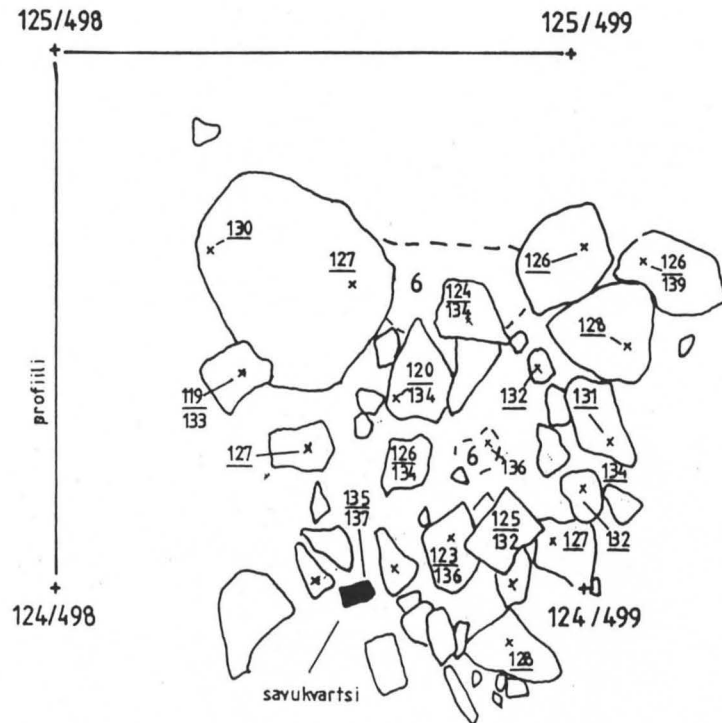
Koje 051

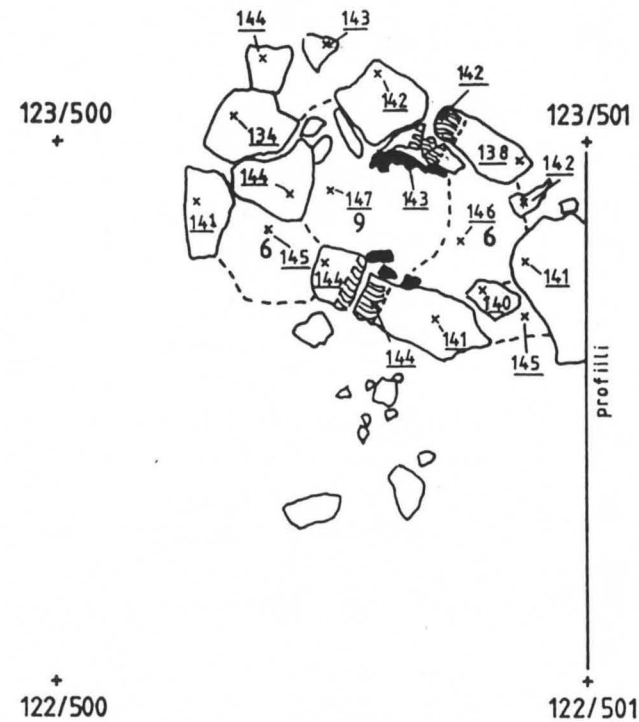
Piirt. Antti Lahelma

- 6 palanut savi
- 9 musta hietta, noki+hilli
- kivi, jossa jälkiä työstetystä kourusta
- lasittunut kivi

Rakenne 1

Rakenne 2

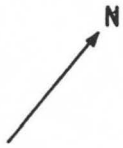
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 3

Mk 1:20 0 1m

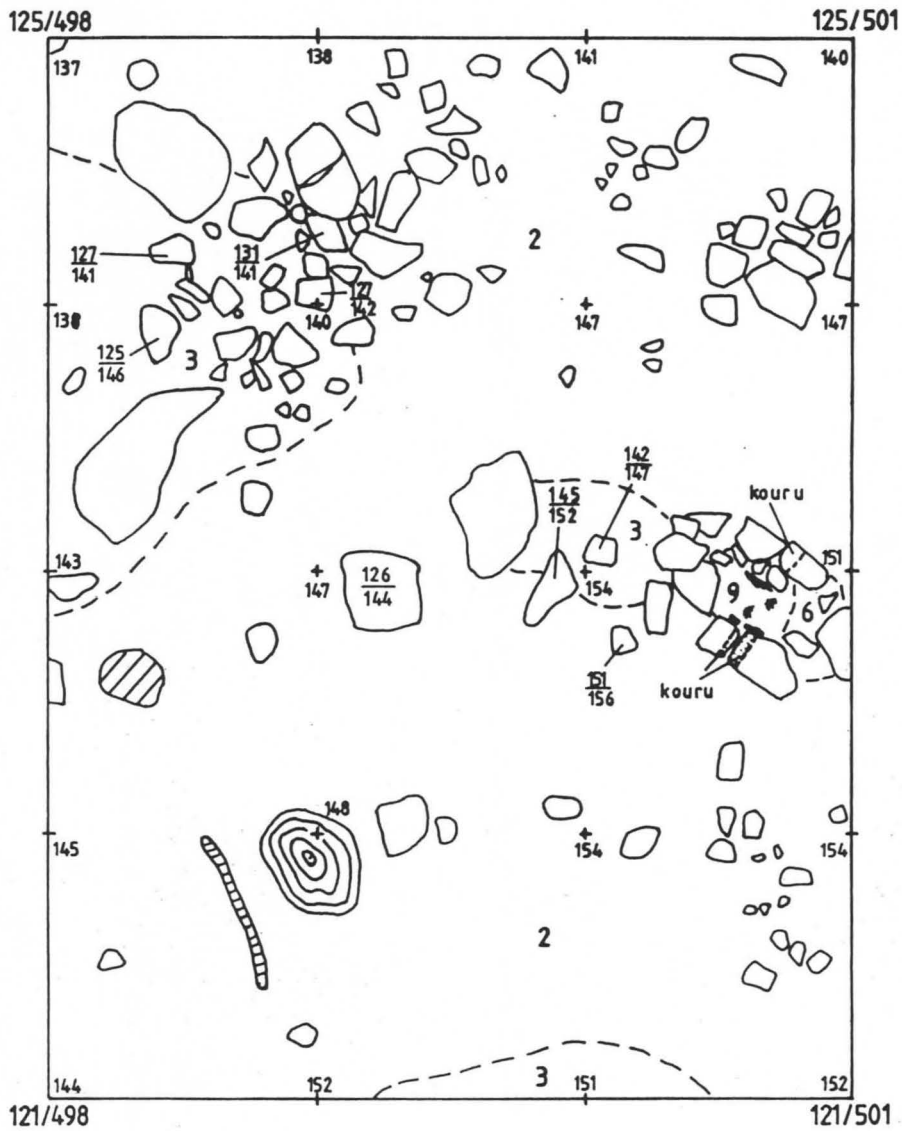
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Antti Lahelma

- 2 kivinen hieta, vaaleanruskea
- 3 tumma hieta, noki+hiili
- 6 palanut savi
- 9 musta hieta, noki+hiili
- # hiili
- lasittunut kivi
- ⊙ kanto
- lahonnut puu/juuri

NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 5

Mk 1:20 0 1m

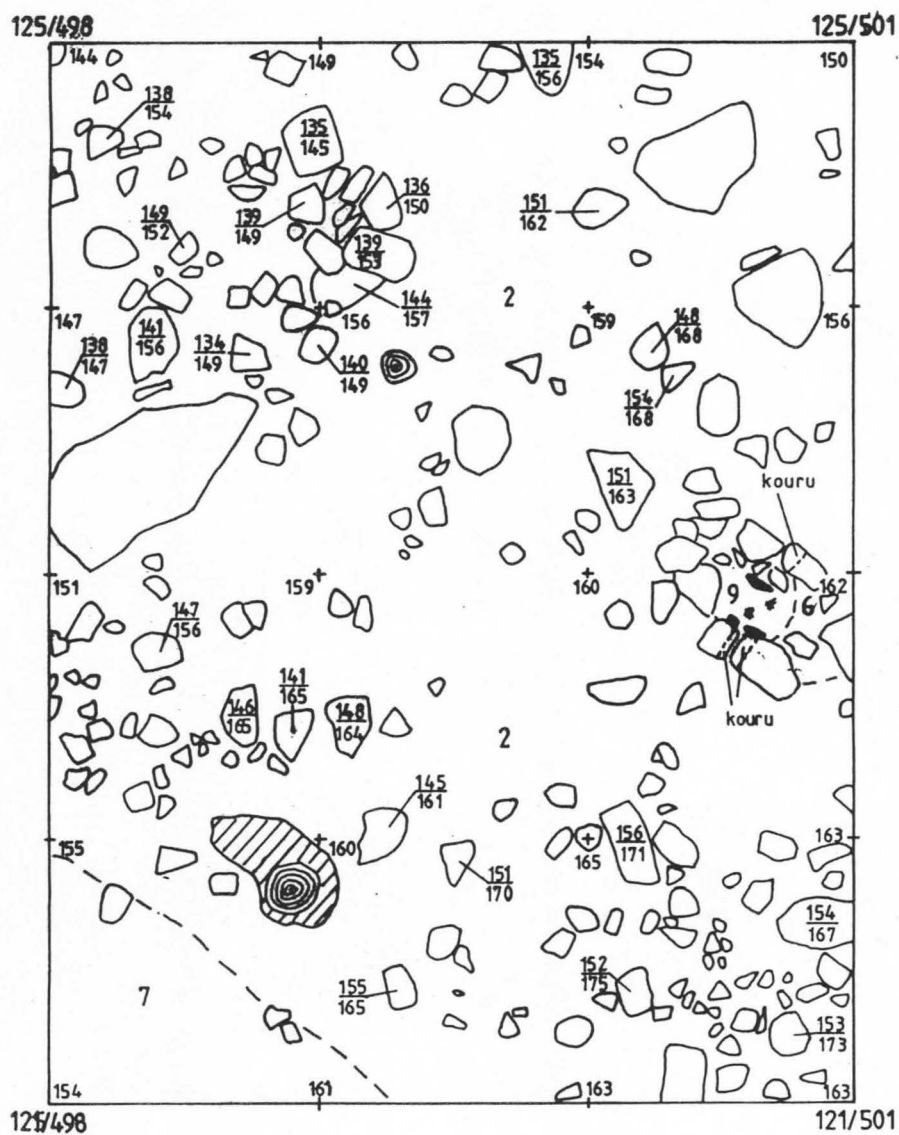
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Antti Lahtela

- 6 palanut savi
- 9 musta hieta, noki+hiili
- 2 kivinen hieta, vaaleanruskea
- 7 hieta, likaisenharmaa
- kanto
- lahennut puu

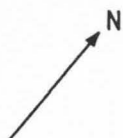
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 7

Mk 1:20 0 1m

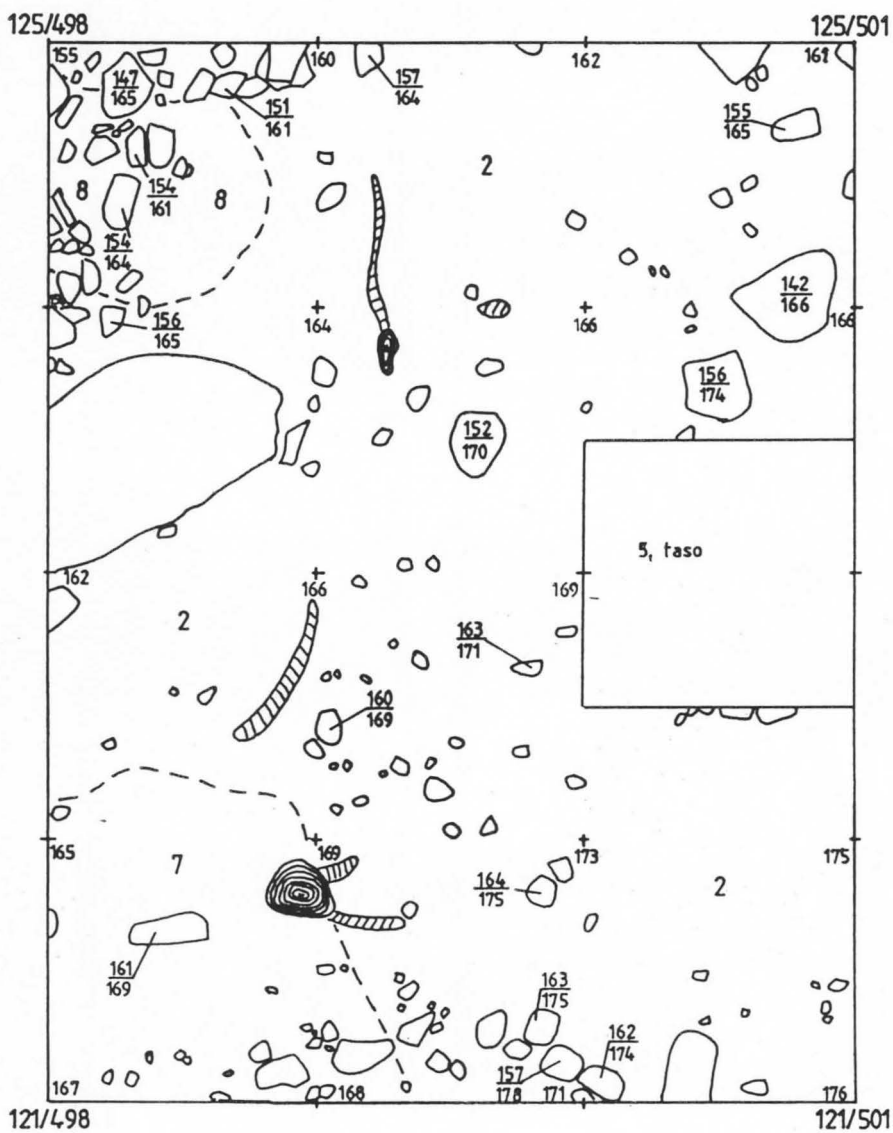
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

- 2 kivinen hieta, vaaleanruskea
- 7 hieta, likaisenharmaa
- 8 hieta, tummanharmaa +noki, hiili
- kanto
- juuri/ lahonnut puu

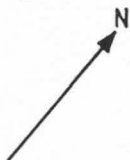
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 8

Mk 1:20 0 1m

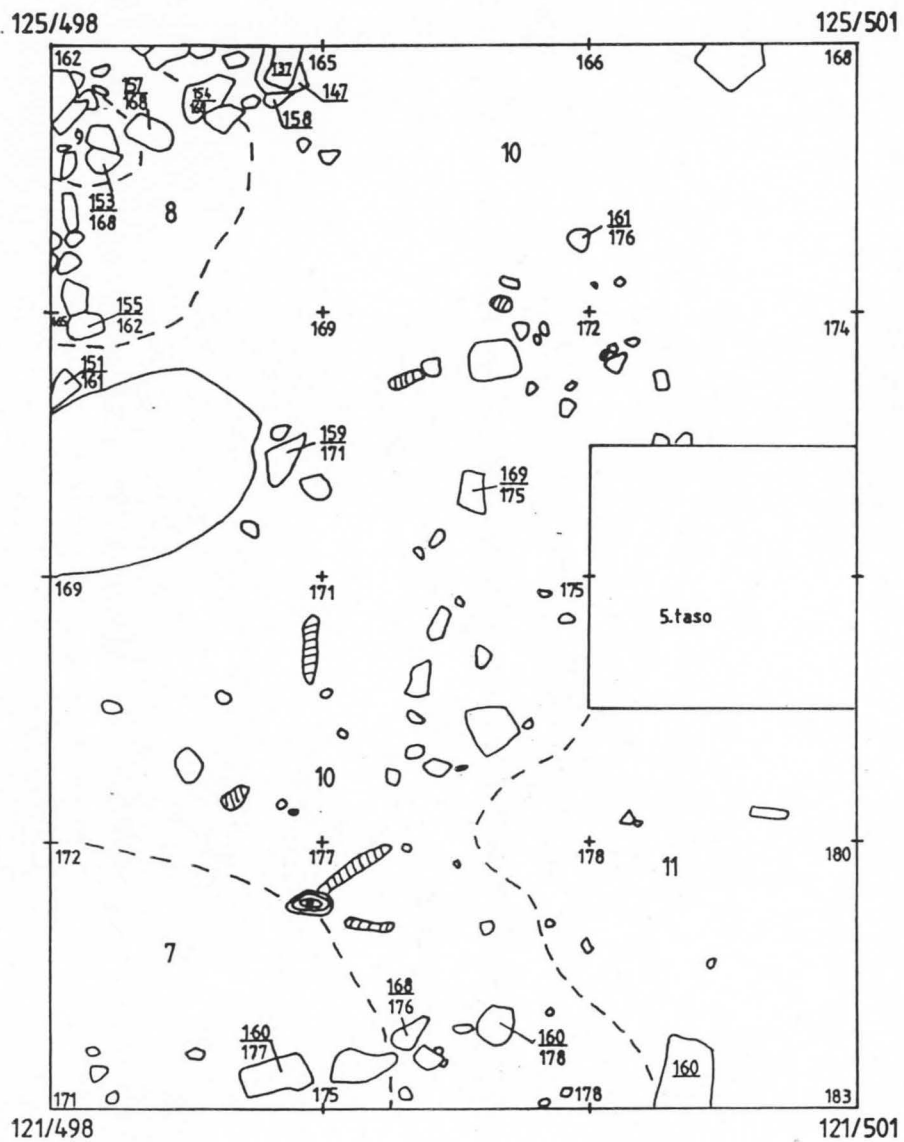
Kp 80.37m mpy

Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

- 7 hieta, likaisenharmaa
- 8 hieta, tummanharmaa +noki,hiili
- 9 hieta, musta +noki,hiili
- 10 hieta, harmaanruskea, lajittunut
- 11 hieno hieta, harmaa, kova, lajittunut
- kanto
- juuri/lahonnut puu

NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, faso 9

Mk 1:20 0 1m

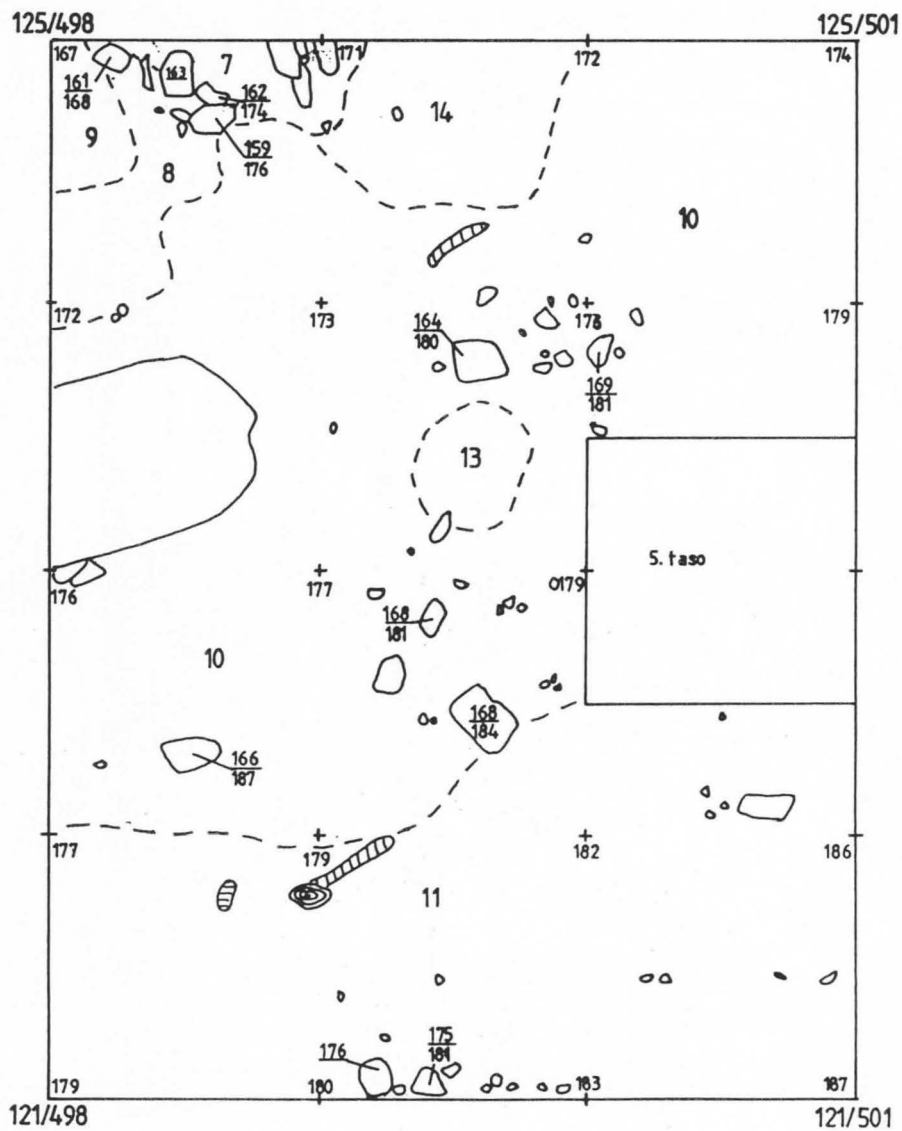
Kp 80.37

Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

- 7 hieta, likaisenharmaa
- 8 hieta, tummanharmaa, +noki, hiili
- 9 hieta, musta, +noki, hiili
- 10 hieta, harmaanruskea, lajittunut
- 11 hieno hieta, harmaa, kova, lajittunut
- 13 hieta, ruskeanharmaa, +humus, noki, hiili
- 14 hiekka, punertava, lajittunut
- juuri/ lahonnut puu
- kanto

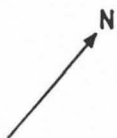
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 10

Mk 1:20 0 1m

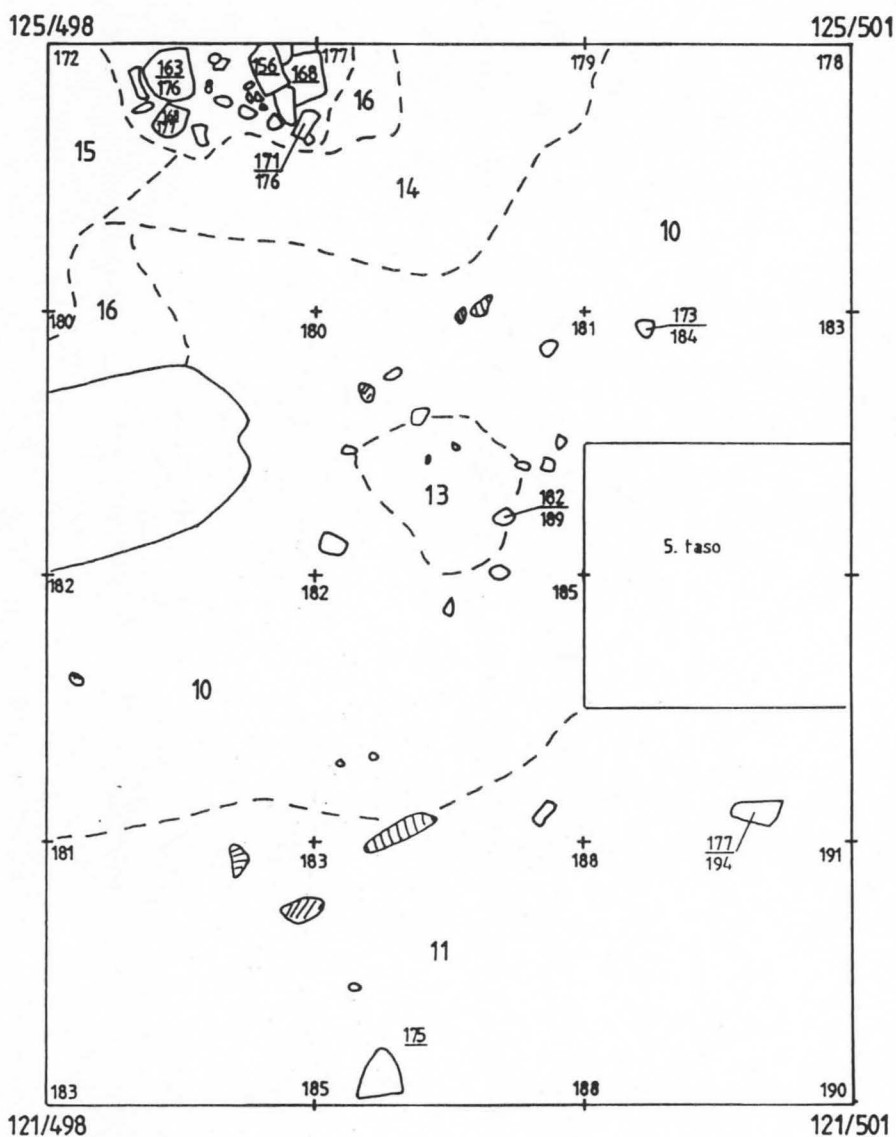
Kp 80.37 m mpy

Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

- 8 hieta, tummanharmaa, +noki, hiili
- 10 hieta; harmaanruskea, lajittunut
- 11 hieno hieta, harmaa, kova, lajittunut
- 13 hieta, ruskeanharmaa, +humus, noki, hiili
- 14 hiekka, punertava, lajittunut
- 15 hieta, vaaleanruskea, tumman nokimaan laikuttama
- 16 hieta, vaaleanruskea, lajittunut
- juuri/ lahonnut puu

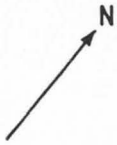
NASTOLA KILPISAARI 2000

Tasokartta, taso 11

Mk ~~1:20~~ 0 1m

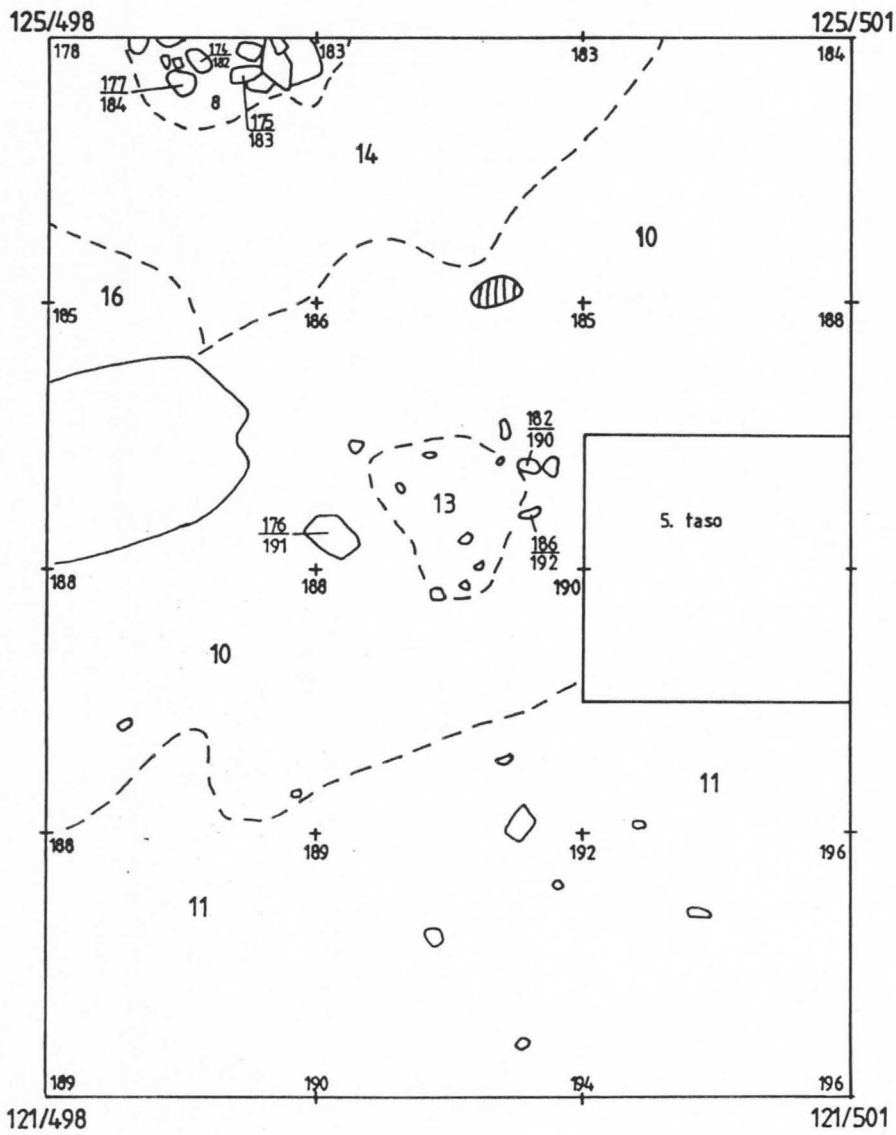
Kp 80.37 m mpy

Koje 051

Piirt Anssi Malinen

- 8 hieta, tummanharmaa, +noki, hiili
- 10 hieta, harmaanruskea, lajittunut
- 11 hieno hieta, harmaa, kova, lajittunut
- 13 hieta, ruskeanharmaa, +humus, noki, hiili
- 14 hiekka, punertava, lajittunut
- 16 hieta, vaaleanruskea, lajittunut
- juuri/ lahonnut puu

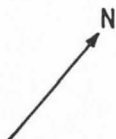
NASTOLA KILPISAARI 2000

Pohjavaaituskartta

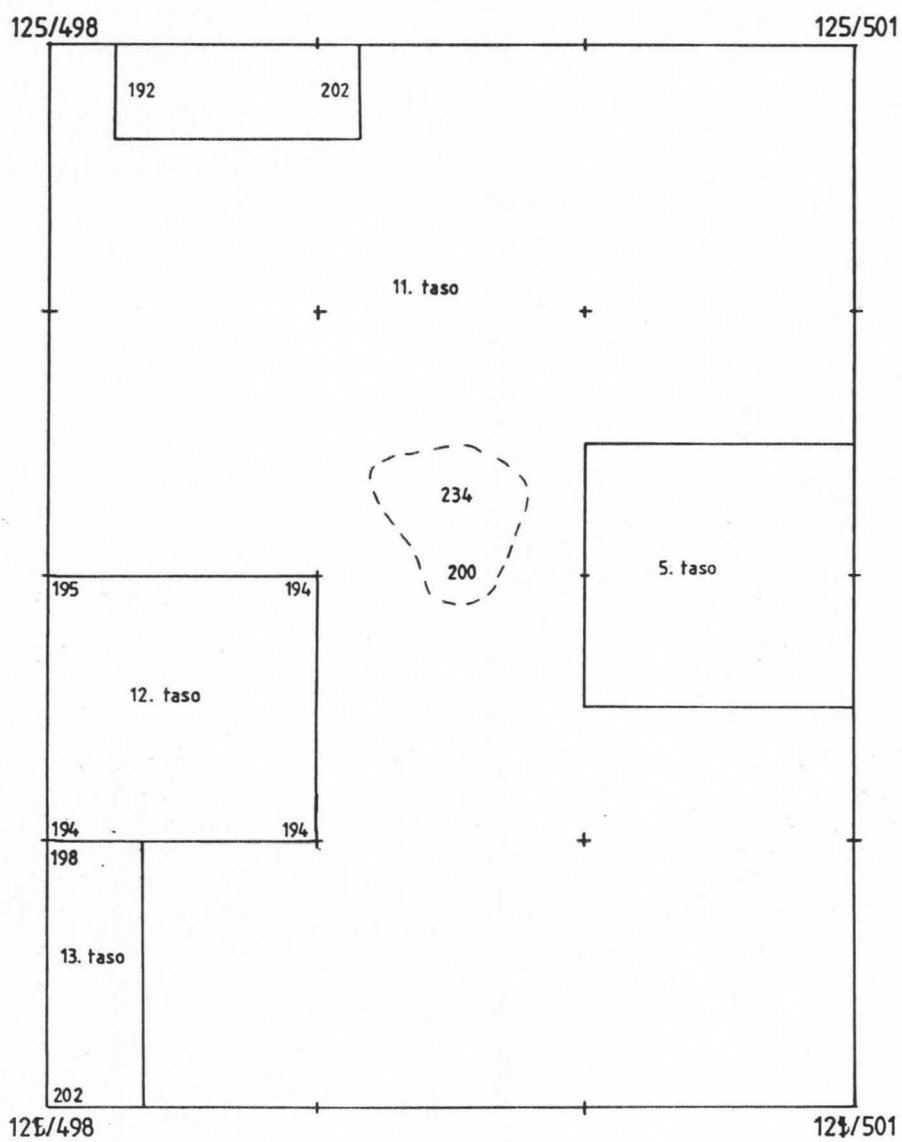
Mk 1:20 0 1m

Kp 80.37 m mpy

Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

NASTOLA KILPISAARI 2000

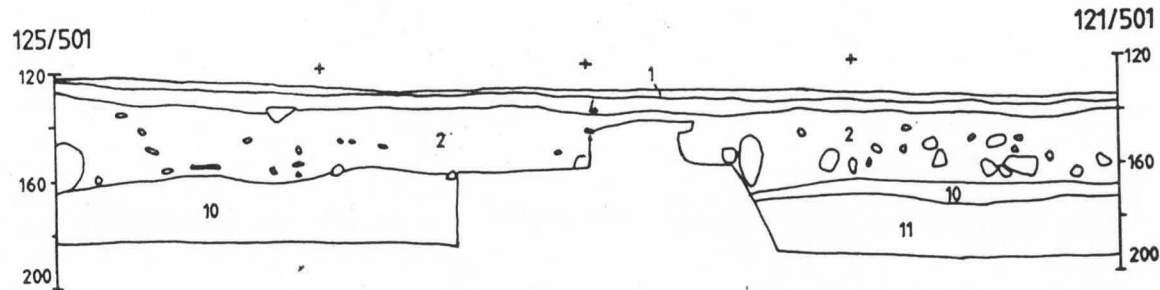
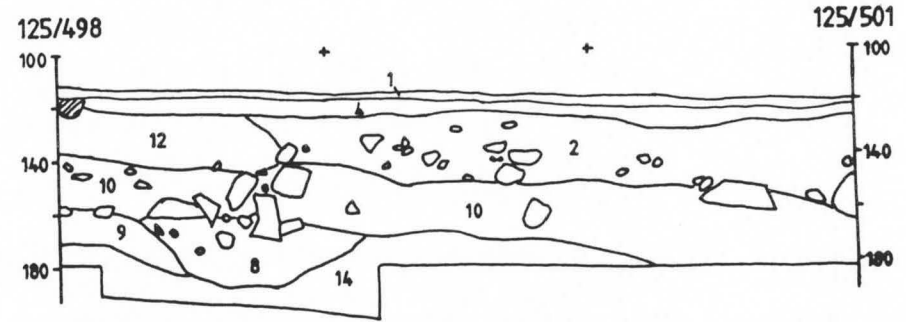
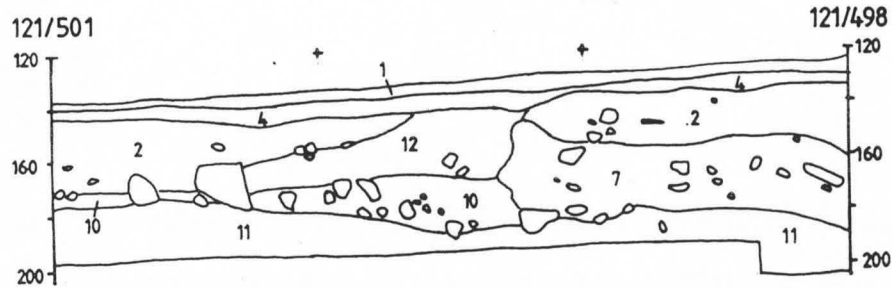
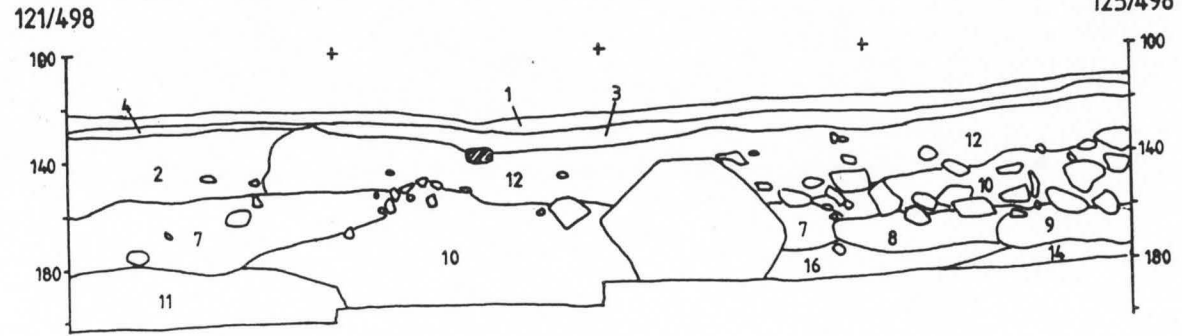
Leikkauskartat

Mk 1:20

Kp 80.37m mpy

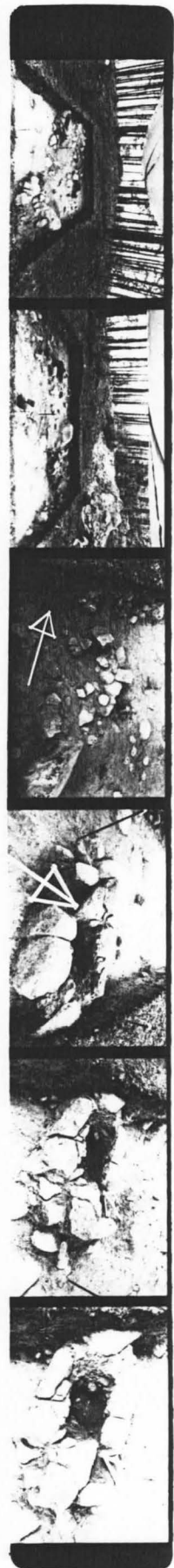
Koje 051

Piirt. Anssi Malinen

- 1 pintaturve
- 2 kivinen hieta, vaaleanruskea
- 3 hieta, tumma, +noki, hiili (huuhtoutumiskerros)
- 4 hieta, harmaa (huuhtoutumiskerros)

- 7 hieta, likaisenharmaa
- 8 hieta, tummanharmaa, +noki, hiili
- 9 hieta, musta, +noki, hiili
- 10 hieta, harmaanruskea, lajittunut
- 11 hieno hieta, harmaa, kova, lajittunut
- 12 kivinen hieta, punertavanruskea
- 13 hieta, ruskeanharmaa, +humus, noki, hiili
- 14 hiekka, punertava, lajittunut
- 16 hieta, vaaleanruskea, lajittunut
- ☐ juuri/ lahonnut puu

126 036

126 037

126 038

126 039

126 090

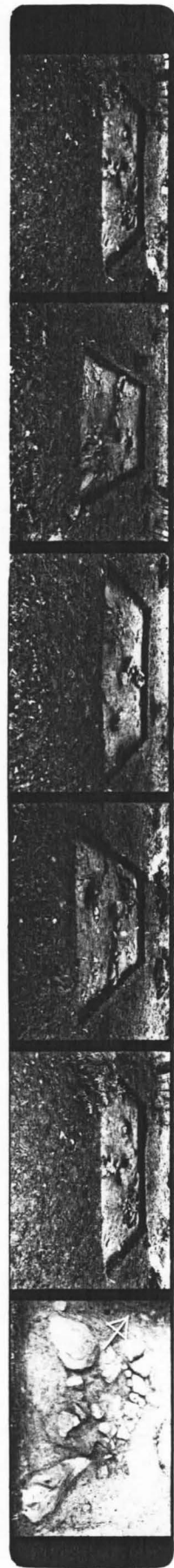
126 030

126 031

126 032

126 033

126 034

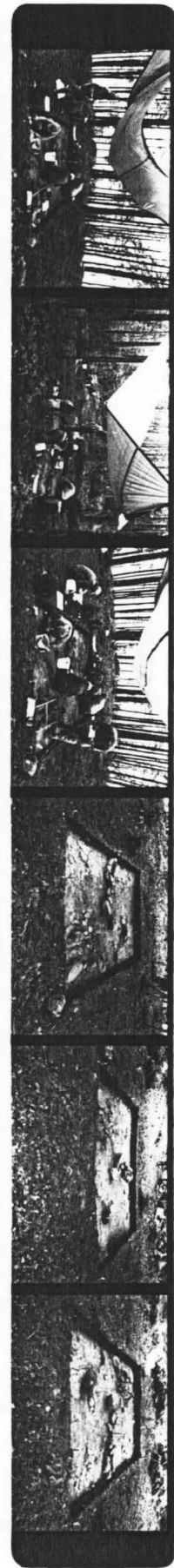
126 024

126 025

126 026

126 027

126 028

126 018

126 019

126 020

126 021

126 022

126 012

126 013

126 014

126 015

126 016

126 017

126 018

126 019

126 020

126 021

126 047

126 048

126 049

126 050

126 051

126 052

126 053

126 054

126 055

126 056

126 057

126 058

126 059

126 060

126 061

126 062

126 063

126 064

126 065

126 066

126 067

126 068

126 069

126 070

126 071

126 072

126 073

126 074

126 075

126 076

126 077

126 078

126 079

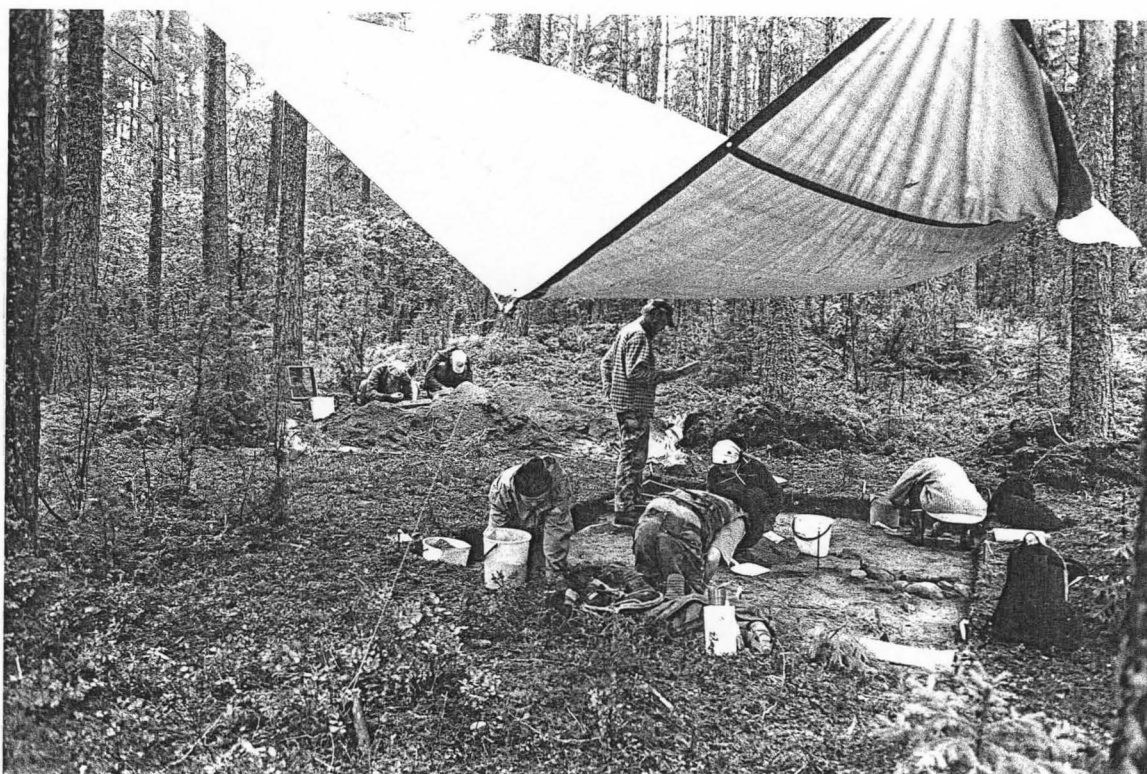
126 080

126 081

126 082

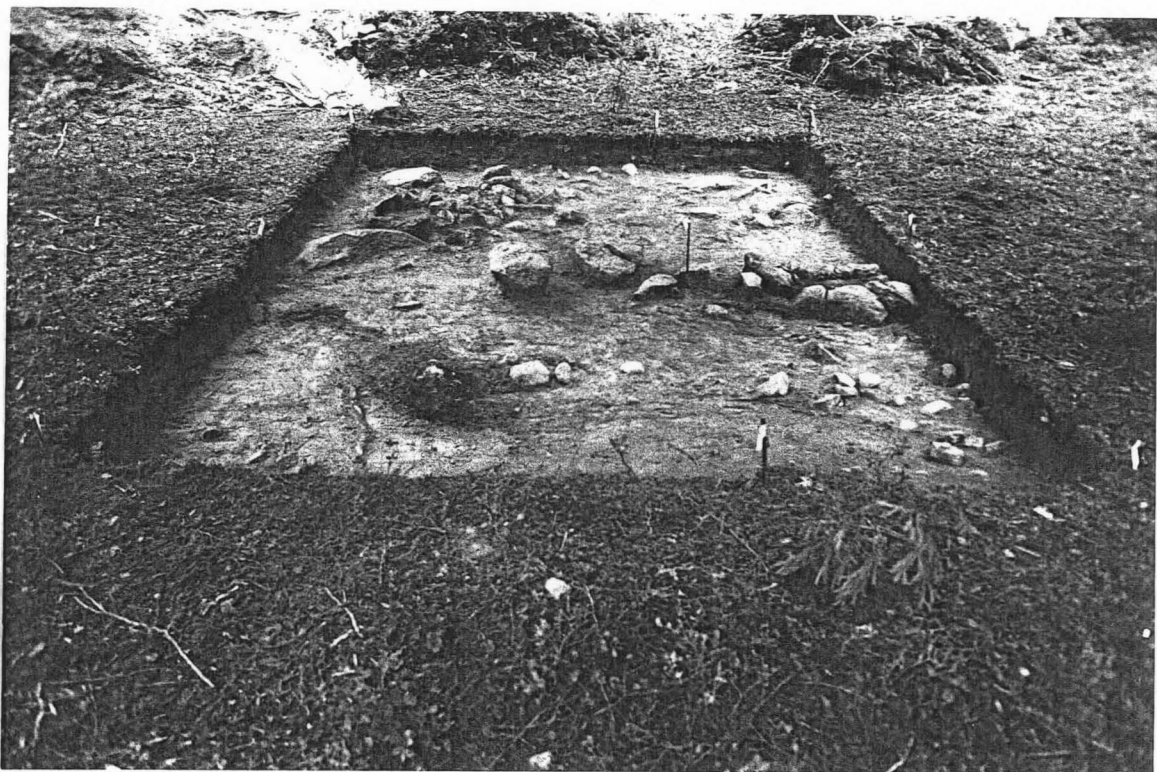
LKM Neg 126020
Rakenne 2 taso 2. Laatikkouuni.

LKM Neg 126025
Työkuva.

LKM Neg 126026
Työkuva.

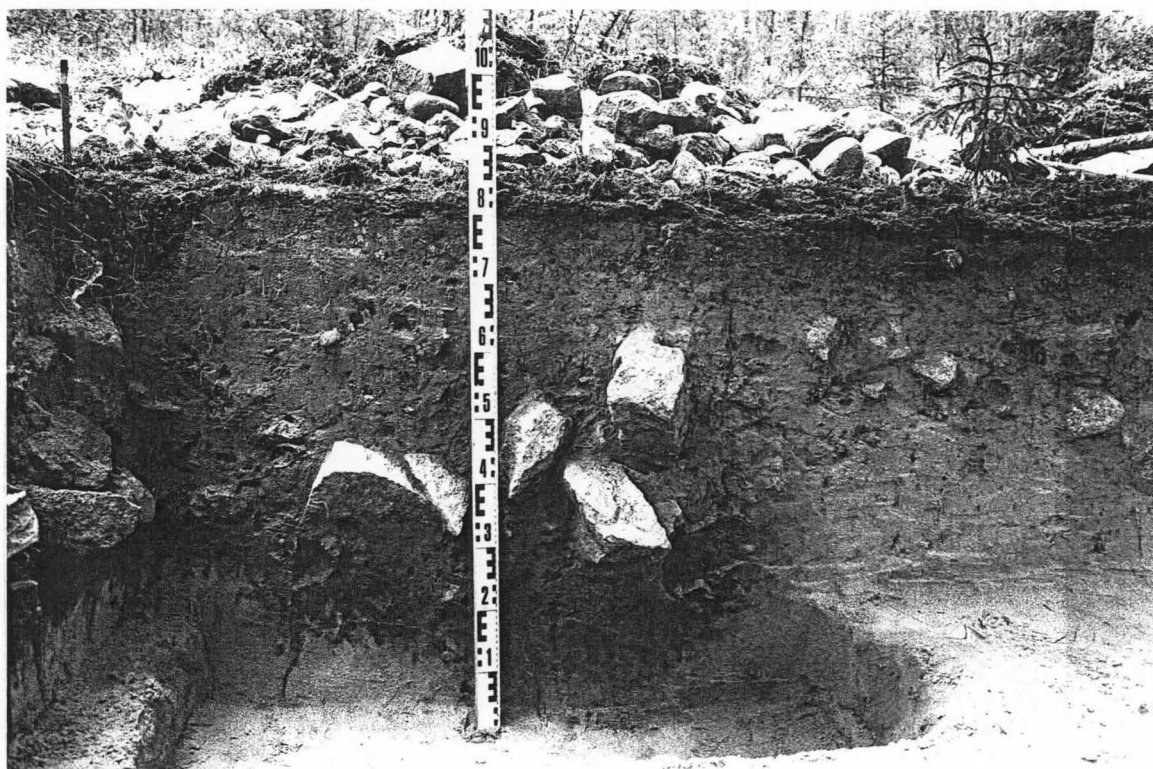
LKM Neg 126029
Kaivausalue taso 4.

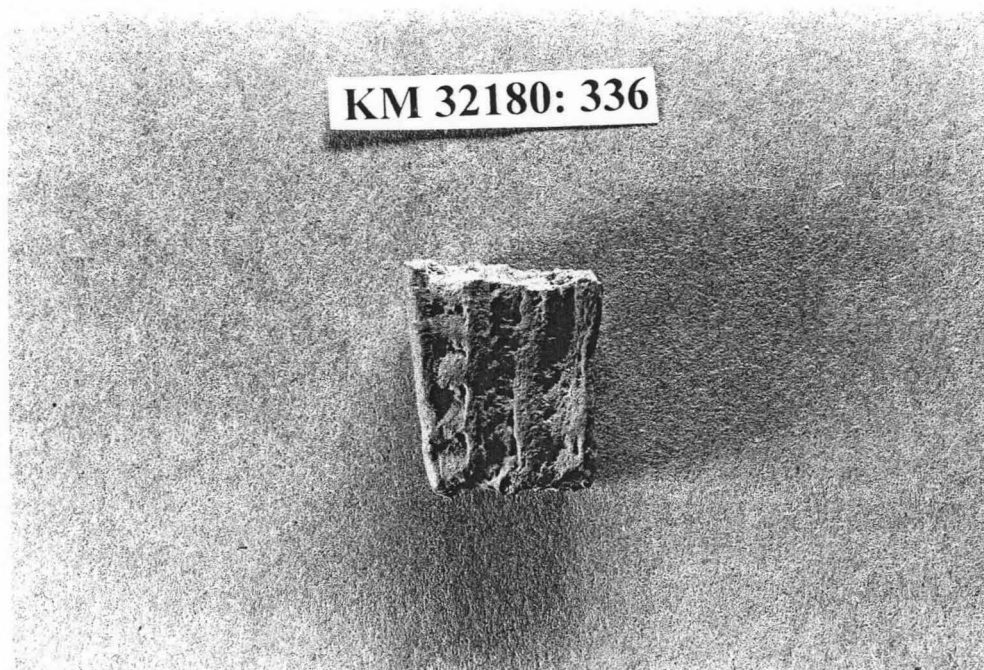
LKM Neg 126037
Rakenne 1 taso 4.

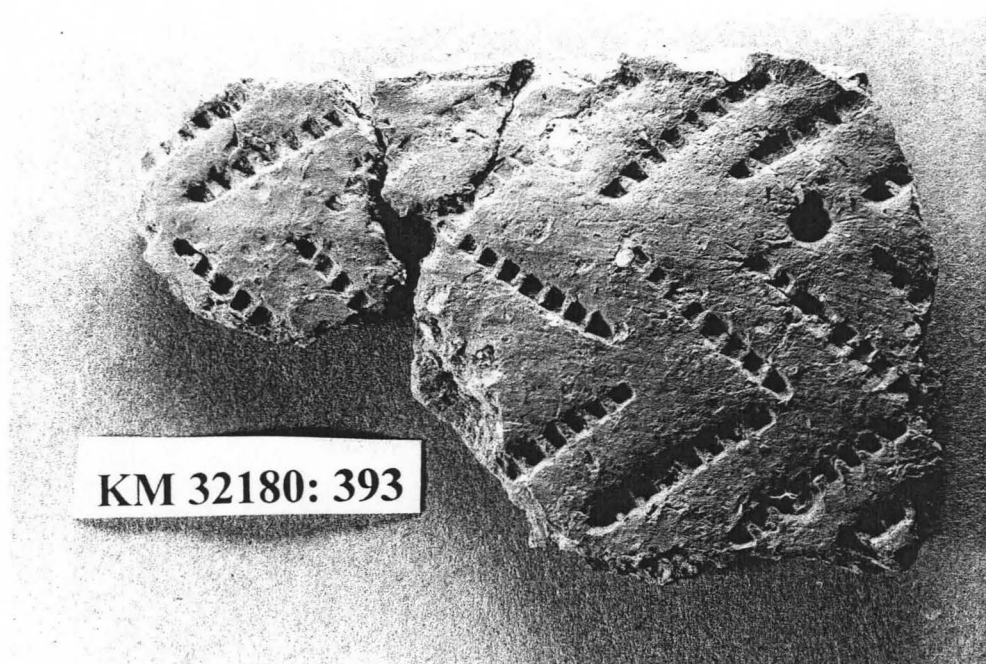
LKM Neg 126060
Kaivausalue taso 8.

LKM Neg 126079
Leikkauskuva, pohjoisleikkaus 125/498 - 125/499. Rakenne 3, tulisija.

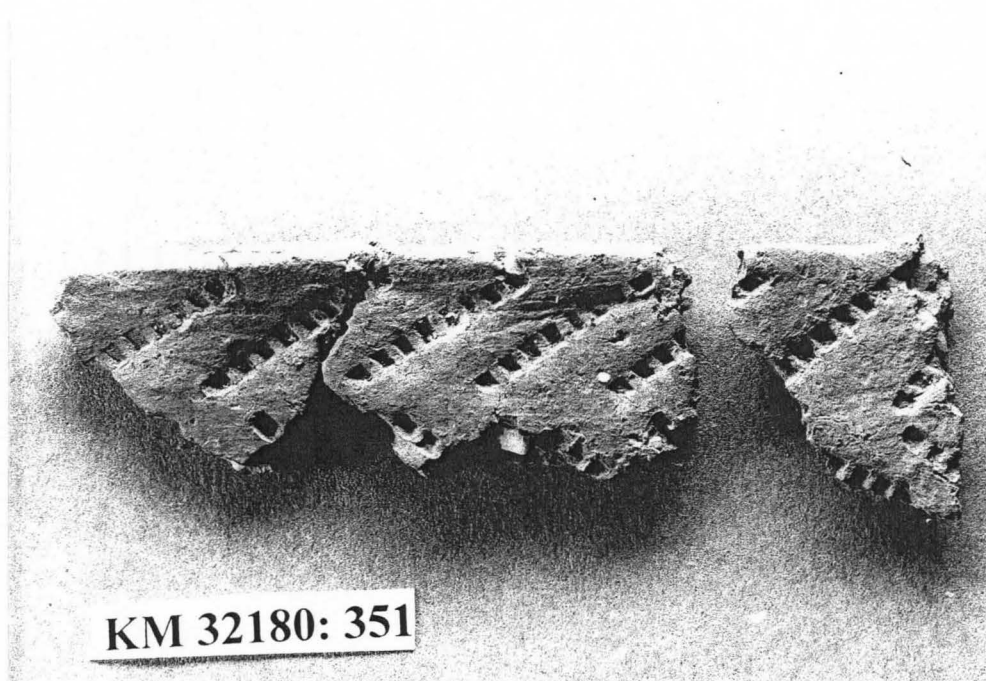
LKM Neg 126001
KM 32180:336, saviesineen katkelma.

KM 32180: 393

LKM Neg 125987

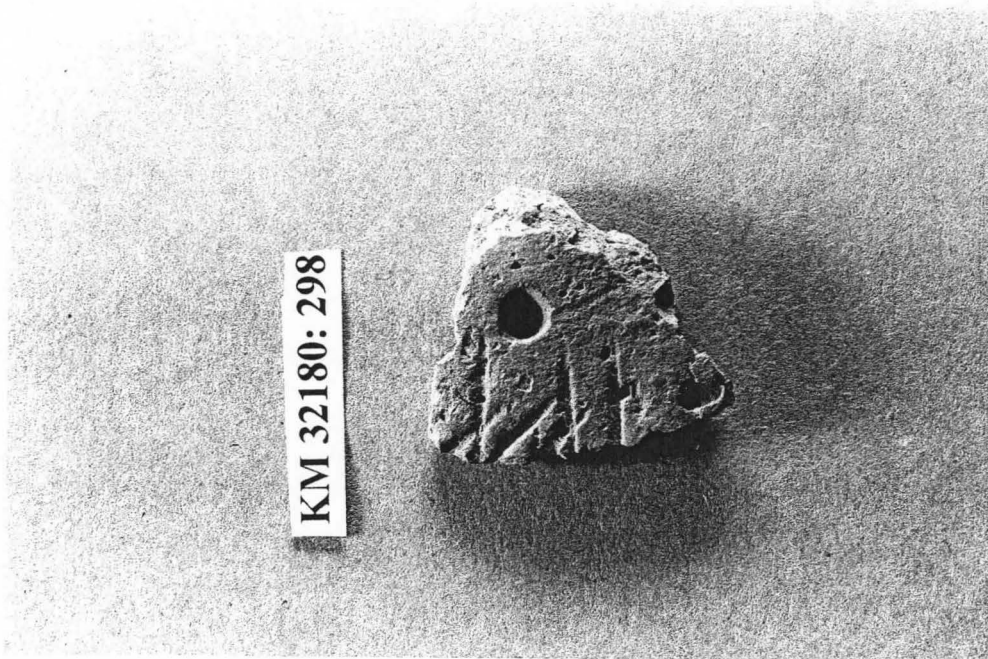
KM 32180:393, kampaleimakoristeisen saviastian reunapaloja.

KM 32180: 351

LKM Neg 125989

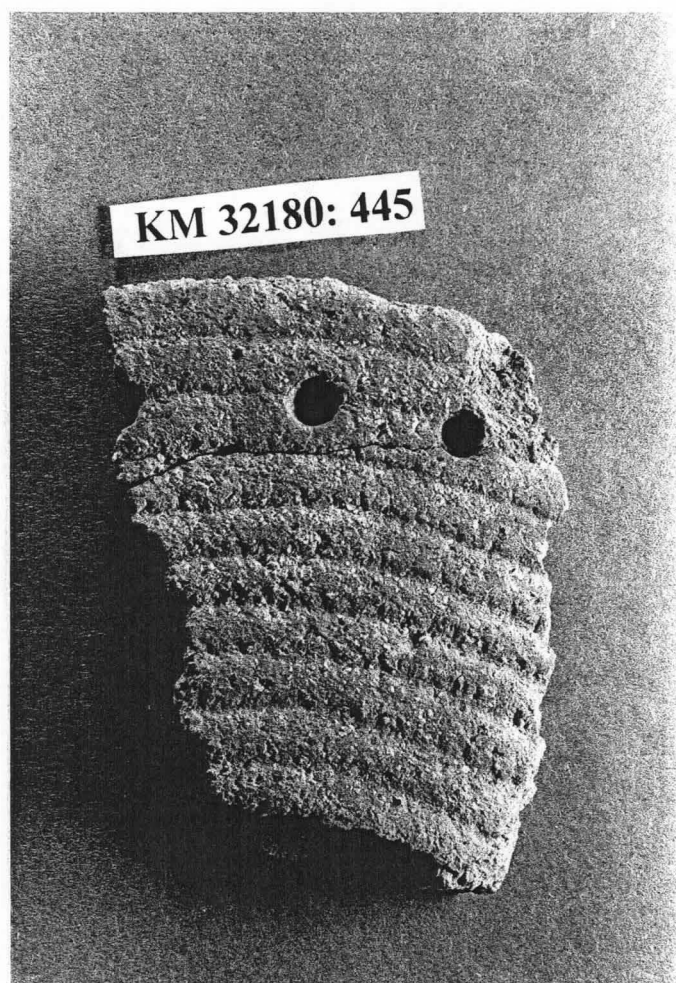
KM 32180:351, kampaleimakoristeisen saviastian reunapaloja.

LKM Neg 125985
KM 32180:298, koristellun saviastian pala.

LKM Neg 126003
KM 32180:119, piikaavin.

LKM Neg 125982
KM 32180:445, koristellun saviastian pala.

Makrofossiilinäytteet:

(Näytteet lähteneet analyysiin 24.8.2000. Terttu Lempiäinen)

Nro	Pvm	Sijainti	Konteksti
1		x = 124,10 - 124,40 y = 498,30 - 499,00 z = 132 - 136 2. kerros	Rakenne 1
2	24.7.	Rakenteen pohjoisreunalta (rakenteen ulkopuolelta) n. 15 cm leveydeltä. 2. kerros	Rakenne 2, ulko.
3	25.7.	x = 122,50 - 123,80 y = 500,00 - 500,35 z = 149 - 152 3. kerros	
4	27.7.	x = 122,80 - 123,00 y = 500,50 - 500,80 z = 146 - 150 3. kerros	Rakenne 2, sisä.
5	27.7.	x = 122,80 - 123,00 y = 500,50 - 500,80 z = 150 - 154 4. kerros	Rakenne 2, sisä.
6	28.7.	x = 124,00 - 124,40 y = 498,70 - 499,00 z = 149 - 155 5. kerros	
7		x = 123,10 - 123,60 y = 498,40 - 498,70 z = 161 - 166 6. kerros	
8	3.8.	x = 124,00 - 124,60 y = 498,00 - 498,40 z = 162 - 166 8. kerros	
9	3.8.	x = 124,00 - 124,60 y = 498,00 - 498,40 z = 162 - 166 8. kerros	
10	4.8.	x = 124,30 - 124,75 y = 498,00 - 498,40 9. kerros z = 164 - 169	
11	4.8.	x = 124,30 - 124,75 y = 498,00 - 498,40 z = 164 - 169 9. kerros	
12		x = 124,65 - 125,00 y = 498,30 - 498,70 z = 174 - 182 11. kerros	Rakenne 3
13		x = 123,00 - 123,30 y = 499,30 - 499,60 z = 184 - 190 11. kerros	Rakenne 4

Hiilinäytteet:

Nro	Pvm	Sijainti	Konteksti
1		x = 122,80 - 123,00 y = 500,50- 500,80 z = 145 - 150 3. kerros	Rakenne 2, sisä.
2	27.7.	x = 122,80 - 123,00 Y = 500,50 - 500,80 z = 150 - 154 4. kerros	Rakenne 2, sisä.
3		x = 124 y = 498 5. kerros	Rakenne 1, sisä.
4		x = 124,30 - 124,40 y = 498,70 - 498,85 6. kerros	Rakenne 1, sisä. Punertavan ja harmaan hiekan rajalta, kiveyksen alta.
5		x = 124,30 y = 498,50 z = 158 7. kerros	Rakenne 1. Kivien alta. Tumma värjäytynyt maa.
6	3.8.	x = 124,30 y = 498,20 z = 166 8. kerros	
7		x = 123,00 - 123,30 y = 499,30 - 499,60 z = 184 - 190 11. kerros	Rakenne 4
8		x = 122,50 y = 500,58 z = 146	Rakenne 2, sisä. Savitiivistettä ja kuonaa.